

UiT Norges arktiske universitet

Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet

Avradikalisering og intervensjon

Utfordringer og mulige endringer

Nor Alzayegh

Masteroppgave i samfunnssikkerhet, fordypning i sikkerhet og beredskap

Juni 2021

Antall ord: 24 783

Sammendrag

Endringer i verdensstrukturen har bidratt til utvikling av den tradisjonelle sikkerhetsrealiteten, mot mer komplekse og sammensatte systemer. Disse kompleksiteter har ført til dannelsen av nye risikoer og handlingsmønstre i håndteringen av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Denne studien handler om utfordringer som er tilfellet på ulike nivåer av det etablerte forebyggingssystemet. Oppgaven ser på utfordringer på mikro- og makronivå i gjennomføringen av den aktualiserte forebyggingprosessen, samt endringer som er nødvendige for å styrke det etablerte systemet. Denne oppgaven tematiserer *de mest fremtredende utfordringer utøvere opplever i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, og hvordan eventuelle utfordringer kan kontrolleres.*

Besvarelsen baserer seg på data fra ti intervjuer med informanter fra offentlig sektor og private organisasjoner, i tillegg til sekundærdata fra rapporter. Det forekommer tre risikoforsterkende utfordringer på mikronivå: 1) eksisterende kognitive gruppeassosiasjoner hos utøvende frontfigurer, 2) en oppfatning av fenomenets sjeldenhet og 3) et ensidig fokus på barn og unge i praktiseringen av arbeidet. Videre er det identifisert tre forhold på makronivå av det etablerte systemet. Det første forholdet kursorer rundt lovpålagte taushetsbestemmelser. Det andre handler om en mangelfull benyttelse av muslimske trossamfunnets forebyggende potensial, og det siste forholdet innebærer medias rolle i forhold til det praktiserte arbeidet som er igangsatt. På bakgrunn av dette, er det identifisert at en kontinuerlig dyrking av relevant kunnskap og kompetanse, ved siden av et styrket tverrfaglig samarbeidsforhold og en bedre iverksettelse av muslimske trossamfunns forebyggende potensialet, kan ha en styrkende effekt på det etablerte systemet.

Forord

Med denne studien avslutter jeg mastergradsstudiet i samfunnssikkerhet, og legger bak meg to innholdsrike år som student ved Universitetet i Tromsø-Norges Arktiske Universitet. Det har vært to intensive og utfordrende år, som har bidratt til veksten av min personlighet på mange nivåer.

Flere personer har bidratt med ferdigstillingen av denne oppgaven, og fortjener derfor en takk. Først og fremst min søster Hadeel Alzayegh for all tiden hun har brukt på å lese, kommentere og rette meg underveis, i alle døgnets tider, til tross for sin rolle som nybakt mor. Takk for tålmodigheten og all den konstruktive kritikken som var av stor verdi for å holde oppgaven på rett kjørl. Til min lille niese Maria, for hennes tålmodighet, til tross for at jeg stjal hennes mamma til meg selv.

En særlig takk til min mor Wafa Alzayegh, som er motivasjonskilden for oppstarten av masterprogrammet. Har mistet tellingen på antall motivasjonstaler som måtte til for å holde meg gående. Sist, men ikke mins, mine gode venner i Tromsø som hele tiden tilrettela for et best mulig arbeidsmiljø.

Nor Alzayegh

Tromsø, 29. Juni 2021

Innholdsfortegnelse

1	INTRODUKSJON	7
1.1	Tidligere forskning	8
1.2	Formål og problemsstilling	11
1.3	Oppgavens struktur	12
2	TEORETISK RAMMEVERK	12
2.1	Risiko	12
2.2	Risikopersepsjon	14
2.3	Risikoreduserende barrierer	17
2.4	The swiss cheeze modell	18
2.5	Analytiske implikasjoner.....	20
3	METODOLOGI	21
3.1	Forskningsstrategi	21
3.2	Tekstanalyse	21
3.3	Intervju	23
3.3.1	Gruppeintervju	26
3.4	Studiens troverdighet.....	28
3.5	Etiske betraktninger og utfordringer	29
4	EMPIRISKE FUNN	30
4.1	Sentrale aktører i forebyggingssystemet	30
4.2	Utfordringer på mikro nivå	34
4.2.1	Kognitive gruppeassosiasjoner.....	34
4.2.2	Fenomensjeldenhet.....	36
4.2.3	Gruppefokus på barn og unge	37
4.3	Utfordringer på makro nivå.....	39
4.3.1	Taushetsplikten i sentrum.....	39

4.3.2	Trossamfunns forebyggende potensiale	41
4.3.3	Media og offentlig retorikk	43
4.4	Mulige endringer i systemet	45
4.4.1	Kunnskaps- og kompetansedyrking	46
4.4.2	Forbedret samarbeidsforhold.....	47
4.4.3	Bedre benyttelse av muslimske trossamfunns forebyggende potensiale	48
5	DISKUSJON	49
5.1	Hvilke utfordringer kan identifiseres på mikro nivå, i arbeidet med avradikalisering og intervensjon?	49
5.1.1	Kognitive gruppeassosiasjoner.....	49
5.1.2	Fenomensjeldenhet.....	51
5.1.3	Gruppefokus på barn og unge	52
5.1.4	Oppsummering av forskningsspørsmål 1	54
5.2	Hvilke utfordringer kan identifiseres på makro nivå, i arbeidet med avradikalisering og intervensjon?	55
5.2.1	Taushetsplikten.....	55
5.2.2	Trossamfunns forebyggende potensiale	58
5.2.3	Media: en ukontrollerbar utfordring	59
5.2.4	Oppsummering av forskningsspørsmål 2.....	61
5.3	Hvilke endringer kan iverksettes for å styrke systemet i avvergelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme?.....	62
5.3.1	Kunnskaps- og kompetansedyrking	62
5.3.2	Styrkingen av samarbeidsforholdet.....	64
5.3.3	Effektiv benyttelse av private aktørers forebyggende potensiale.....	66
6	KONKLUSJON	67
6.1	Bidrag og fremtidig forskning.....	73
7	LITTERATURLISTE	74
8	VEDLEGG	80

Figuroversikt:

Figur 1	Fire kontekstuelle nivåer av risikopersepsjon
Figur 2	En ulykkes prosess som passerer gjennom tilsvarende hull i lagene av forsvar, barrierer og sikring
Figur 3	Oversikt over tre sentrale styringsnivåer SLT-modellen er basert på
Figur 4	Forenklet oversikt over organisering mellom kommune, lokal politi og PST
Figur 5	Oppsummering av studiens problemsstilling og forskningsspørsmål

Tabelloversikt:

Tabell 1	Dokumentoversikt
Tabell 2	Informantoversikt
Tabell 3	Taushetspliktens lovfestede forankringsområder og tøyelighetsgrad hos forvaltningsaktører, private aktører og politiet
Tabell 4	Oppsummering av utfordringer på mikronivå
Tabell 5	Oppsummering av utfordringer på makronivå
Tabell 6	Oppsummering av endringer i det forebyggende systemet

Vedleggsoversikt

VEDLEGG 1	Vurdering fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)
VEDLEGG 2	Samtykkeskjema
VEDLEGG 3	Intervjuguide: kommunale organer
VEDLEGG 4	Intervjuguide: regionalt ressurscenter (RVTS)
VEDLEGG 5	Intervjuguide: offentlig etat
VEDLEGG 6	Intervjuguide: private organisasjoner

1 INTRODUKSJON

I nyere tid har verdensstrukturen blitt preget av store endringer, som har bidratt til utviklingen av en annerledes sikkerhetsrealitet. Endringer i politiske spilleregler, maktstrukturer, teknologier og utviklingen av informasjons- og kommunikasjonssystemer, har ført til dannelsen av komplekse og sammensatte systemer (Justis- og politidepartementet, 2000, s. 5). Denne kompleksiteten har ført til utviklingen av et mer sårbart samfunn i møtet med nye risikoer, som radikalisering og voldelig ekstremisme (Justis- og politidepartementet, 2000, s. 5). Radikalisering forstås i denne sammenhengen som «en prosess der en person i økende grad aksepterer bruken av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål» (Reiss, Noor, Lorenzen & Minotenk, 2018, s. 65). Selv om fenomenet ikke er nytt, forekommer det nye samfunns- og politiske systemer, som forutsetter at samfunnet tilrettelegger for tilpassede handlingsmønstre i forebyggingen av radikalisering og voldelig ekstremisme. I en verdenssituasjon med skiftende politiske strukturer og et massivt mediefokus på radikalisering og voldelig ekstremisme, vil eksisterende utfordringer i det etablerte forebyggende systemet endre seg.

Trusselvurderingen utgitt av PST i 2020 konkluderer med at det er lik sannsynlighet for at en terrorhandling vil utføres av høyreekstremister som av ekstreme islamister (PST, 2020, s. 3). Likevel gis det uttrykk for at en stor del av den norske befolkningen forbinder ekstremisme med ekstreme islamister og muslimske miljøer generelt (Hoffmann, Moe & senteret, 2017). I samme rapport vises det bl.a. at det i 2019 var flere i Norge som uttrykte støtte til høyreekstreme terroraksjoner og terrorister enn året før (PST, 2020, s. 17). I 2017 konkluderte sentret for Holocaust og livssynsminoriteter at påstander, som «muslimer utgjør en trussel mot norsk kultur» blir støttet av hele 39% av den norske befolkningen (Hoffmann et al., 2017). Slike påstander kan være med på å gi omverden en forståelse av hvilket trusselbilde og oppfatninger som kan være gjeldene, og hvorvidt de har sin forankring i aktuelle faktagrunnlag. Utviklingen av motsigende meninger på den nasjonale og internasjonale arenaen, reiser også spørsmål om polariserende handlinger og deres stadfeste i det norske samfunnet. På bakgrunn av forskning om sosial tillit til offentlige institusjoner (Hilde, Lisbeth Gravdal & Elena Albertini, 2017), fremmes det at eksisterende holdninger har effekt på den forebyggende praksisen mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

Offentlige publikasjoner rundt det forebyggende arbeidet som ønskes for elimineringen av radikaliseringsproblematikken, gir et innblikk i mange ulike elementer av arbeidet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Man tilegner seg bl.a. et innblikk i risikoassosiasjoner forbundet til radikaliseringsfenomenet, tiltak som er iverksatt og aktører som er involvert i utøvelsen (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Til tross for den kontinuerlige oppmerksomheten mot radikaliseringsfenomenet, vet vi lite om elementer som kan være forbundet til den aktualiserte forebyggende prosessen som er implementert på et lokalt nivå (Anne Sophie, Cateline & Pablo, 2018, s. 2). I lys av dette vil fokuset av denne studien rettes mot å oppklare utfordrende elementer, som forekommer av den aktualiserte prosessen som har blitt stadfestet for å minimere påkjenninger, radikalisering og voldelig ekstremisme kan medføre.

1.1 Tidligere forskning

Radikalisering og voldelig ekstremisme har blitt viet mye offentlig oppmerksomhet til i løpet av de siste årene. Likevel er det kjeldent å finne forskning på avradikaliseringens arbeid som er praktisert. Innenfor forskning av radikalisering, forekommer det lite litteratur på tre områder: 1) evident baserte studier, 2) prosjektevalueringer og 3) erfaringer fra utøvere. Det påpekes at en særlig mangel på den kognitive opplevelsen hos utøvere i arbeidet med avradikalisering er tilfellet (Anne Sophie et al., 2018, s. 2). I et forsøk på å utfylle dette forskningsgapet, gjennomførte det nasjonale sentret for forebygging av kriminalitet (ICPC), en omfattende internasjonal studie om utøvere som arbeider med avradikalisering (Anne Sophie et al., 2018, s. 1). Studien inkluderte nitti intervjuer fra tjuesyv land i Nord- Amerika, Europa, Afrika, Asia og Oseania (Anne Sophie et al., 2018, s. 2).

De viktigste funnene ved ICPC studien er identifisert gjennom fem grunnleggende utfordringer, utøvere møter på i arbeidet med avradikalisering (Anne Sophie et al., 2018, s. 25). Den første utfordringen er forbundet til utøvernes evne til å samarbeide med andre aktører på bakkenivå og i samfunnet generelt. Her legges det vekt på hvordan mistenkeliggjøringen av enkelte grupper, som muslimske miljøer, har ført til svekket tillit og dermed begrenset åpenheten i samarbeidsforholdet (Anne Sophie et al., 2018, s. 6). Lite samarbeid blir fremmet som en aktuell utfordring, selv om lite utdypende informasjon om svakhetenes utstrekning forekommer gjennom studien. Videre settes fokuset mot koordineringsutfordringene hos involverte aktører i arbeidet. Dette er med på å vanskeliggjøre

et målrettet og flerdimensjonalt arbeid mot forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme (Anne Sophie et al., 2018, s. 7). Informasjonsflyt knyttet til politiet og etterretningstjenesten, blir sett på som en utfordring (Anne Sophie et al., 2018, s. 8). Videre rettes oppmerksomheten mot den manglende forståelse av et klart definert arbeidsfelt i avradikalerings arbeidet (Anne Sophie et al., 2018, s. 9). Den siste utfordringen som blir vektlagt i studien, er knyttet til utøvernes benyttelse av egne erfaringer fra andre felt (Anne Sophie et al., 2018, s. 10).

Manglende forståelse av et klart definert arbeidsfelt, kombinert med utøveres benyttelse av egne erfaringer, kan diskuteres å være et resultat av et problem, forankret i forståelsen av radikaliseringskonseptet. Haugstvedt (2019) fremmer gjennom sin studie, en analyse av hvordan utøvere i forvaltningssystemet forstår radikaliserings, og hvilke strategier og tilnærminger som brukes i aktualiseringen av det intervensjonerende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i Norge (Haugstvedt, 2019, s. 149). Det mest sentrale funnet i forbindelse med utøveres forståelse av radikaliseringsfenomenet, omhandler oppfattelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme som et sosialt forankret problem. Med utgangspunktet i funn som har blitt fremmet gjennom andre studier, er det verdt å spørre om dette funnet er gjeldende ovenfor systemer der det skandinaviske velferdssystemet ikke er i bruk. Samt om det forekommer ulike oppfatninger av hvorfor dette sosiale problemet oppstår, og om metodene som praktiseres er forenlige med eksisterende oppfatninger. Disse funn handler dermed i stor grad om å redegjøre for utøveres forståelse av radikaliseringsfenomenet, likevel vies lite fokus rundt utfordringer dette kan føre med seg i utøvelsen av arbeidet.

Overnevnte studier viser til utfordringer forankret i organisatoriske, systembaserte og individuelle organer. Likevel forekommer det andre aktører med en innvirkende effekt på radikaliseringsprosessen. Media blir ofte trukket frem som en sentral og innflytelsesrik aktør i forbindelse med de fleste samfunnsprosesser (Pickard, 2016, s. 319). Ved omtalelsen av media, er det dens makt man referer til, særlig makten til å utforme og endre ideologiske oppfatninger (Lukes & British Sociological, 2005, s. 111). Dermed er ikke makten i seg selv utøvende, men den er med på å forme forutsetningene for beslutningstaking (Lukes & British Sociological, 2005, s. 111). Couldry og Curran (2003) fremmer i den forbindelse at medias makt er «symbolsk», i den grad at den omhandler evnen til å konstruere den sosiale virkeligheten (Curran & Couldry, 2003, s. 1). En strid mot medias kraft, vil tilsvare en strid

mot den sosiale virkeligheten. Mye forskning er viet for oppklaring av aktørens kraft og innflytelse. Likevel er det lite litteratur om medias påvirkning på det aktualiserte arbeidet i forbindelse med avradikalisering og voldelig ekstremisme. Min studie vil vie oppmerksomhet mot medias effekt på den aktualiserte forebyggingsprosessen, med ambisjon om å være en forskningsbasert bidragsyter på denne fronten.

I Bull & Rane`s (2019) studie, fremmes innvirkningen av den offentlige retorikken og de negative stereotyper av unge australske muslimer og marginaliseringsfølelse. I studien argumenterer de for at økt sosial marginalisering, har en betydelig effekt på styrkingen av risikoelementene forbundet med utviklingen av radikale holdninger og tanker (Bull & Rane, 2019, s. 273). Marginalisering eller sosial ekskludering kan føre med seg begrensninger av systematisk natur, som kan være innskrenkende i forbindelse med tilgang til institusjonelle ressurser og privilegier hos en gruppe (Hayes, 2017, s. 155), samt styrkingen av fremmedgjøring og isolasjon (Hayes, 2017, s. 155). Det kan medføre neurologiske innvirkning på utviklingen av individers regulering av følelser og selvkontroll (Hayes, 2017). Dermed vil det overordnede nivået som preges av media og offentlig retorikk, ha en innvirkning helt ned på et individuelt utviklingsnivå.

Med utgangspunktet i Anne Sophies (2018) studie, er det verdt å bemerke at studien har blitt gjennomført med et ensrettet fokus på det avvergende arbeidet som er etablert. Studien er meget omfattende (Anne Sophie et al., 2018, s. 2) og innlemmer ulike politiske og lokale systemer. Samt er undersøkelsen gjennomført i en tidsperiode hvor fenomenet var svært aktuelt, og avradikaliseringens arbeid var nylig utformet. Dette resulterer til to mangler som omhandler studiens generaliser barhet. Den første mangelen handler om studiens fraværende evne i å utdype ulike forvaltningssystemer. Denne mangelen fører til en redegjørelse av de mest generelle utfordringer, utøvere møter på i aktualiseringen av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette resulterer til lite kunnskap om det forebyggende arbeidet praktisert gjennom det norske offentlige systemet. Dermed vil min studie bidra med kunnskap om utfordringer på det eksisterende forebyggende systemet i Norge. Den andre utfordringen er beslektet til en mangel i å identifisere utviklingen av det aktualiserte arbeidet fra utspringet av fenomenet og til nå. Siden det allerede forekommer forskning på avradikaliseringens systemet som var utformet ved fenomenets utspring, vil min

studie bidra til mer kunnskap om de eksisterende forhold i systemet nå. Samt identifiserte endringer fra fenomenets oppstart.

1.2 Formål og problemstilling

I et forsøk på å avdekke de overnevnte forsknings gap, er følgende problemstilling utviklet:

Hva er de mest fremtredende utfordringer utøvere opplever i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, og hvordan kan eventuelle utfordringer kontrolleres?

For å besvare denne problemstillingen, tar oppgaven utgangspunkt i tre forskningsspørsmål:

- 1) Hvilke utfordringer kan identifiseres på mikronivå, i arbeidet med av radikaliserings og intervensjon?
- 2) Hvilke utfordringer kan identifiseres på makronivå, i arbeidet med av radikaliserings og intervensjon?
- 1) Hvilke endringer kan føres for å styrke systemet som er utformet for å avverge utsprunget av radikaliserings og voldelig ekstremisme?

Forskningsspørsmål en, skal undersøke nærmeste forhold knyttet til de individuelle aktørene i prosessen. Utøvere er derfor sentralpunktet. To essensielle forhold vil være fokuset i besvarelsen av dette spørsmålet. Det ene forholdet er integrert i utøvernes oppfatning og forståelse av radikaliserings fenomenet og de risikoer som de knytter til radikaliseringsfenomenet. Den andre er deres grunnkunnskaper i forhold til radikaliseringsfenomenet og hvorvidt disse kan virke begrensende i aktualiseringen av avradikaliserings prosessen. Disse grunnkunnskapene kan være forankret i alt av kompetansebakgrunn, arbeidsinstrukser, arbeidsopplæring, arbeidserfaring, personlige inntrykk og overbevisninger. Det andre forskningsspørsmålet tar utgangspunktet i å belyse utfordringer på et mer overordnet nivå i arbeidet mot radikaliserings, på bakgrunn av involveringen av flere aktører i prosessen. Den eksterne institusjonelle sammensetningen vil være et av fokusområdene som spørsmålet skal belyse. Videre vil det settes lys på sammenhengen mellom involverte aktører. Forskningsspørsmål tre skal besvares med utgangspunktet i de identifiserte risiko forsterkende utfordringer, som vil bli belyst gjennom tidlig nevnte forskningsspørsmål.

1.3 Oppgavens struktur

Avhandlingen er inndelt i seks hovedkapitler. Det første kapitlet er introduksjonen. I innledningskapittelet har formålet vært å gi et innsyn i studiens tema. Videre har jeg forsøkt å plassere mitt bidrag til feltet og presentert oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål. Det neste kapitlet er teori-kapittelet. Denne delen setter lys over to sentrale teorier som vil ligge til grunn for studien gjennomgang. Etter teori-kapittelet vil det bli redegjort for forskningsmetodologiske valg som ligger til grunn for studien. Det betyr at jeg vil drøfte hva jeg har gjort, hvordan jeg har gjort det, hvorfor jeg har tatt bestemte valg og hvem jeg har snakket med. Dette leder til fjerde kapittel; analyse. De empiristiske funnene fra datamaterialet fremlegges i denne delen, med utgangspunktet i de tre overnevnte forskningsspørsmål. I kapittel fem vil det empiriske materialet fra intervjuer og dokumenter drøftes i lys av relevant teori. Kapittel seks konkluderer de viktigste funnene som har blitt diskutert og drøftet i avhandling

2 TEORETISK RAMMEVERK

Gjennom dette kapittelet skal det gjøres rede for det analytiske rammeverk, som er benyttet i utformingen av problemsstillingen og forskningsspørsmålene for studien. Innledningsvis vil en oppklaring av risiko begrepet og dens relevans fremlegges. Deretter skal det gjøres rede for en overordnet modell om risikopersepsjon. Avslutningsvis skal teorier om risikoreducerende barrierer og sveitserostmodellen vektlegges.

2.1 Risiko

Min studie fremmer forebyggingsarbeidet i forbindelse med radikaliserings og voldelig ekstremisme. Forebyggingen er tilknyttet risikoer man ønsker å utslette eller begrense. En forståelse av risikobegrepet vil derfor være avgjørende i belysningen av risikoer som avradikaliseringens arbeid har som mål å redusere. Det vil videre være med på å gi en oppklaring av det teoretiske rammeverket for denne studien. Samt vil den gi en begrepsoppklaring på sammenhengen mellom risiko og det problemsstillingen ordlegger som utfordringer i arbeidet med avradikalisering og intervensjon.

Motstand mot implementeringen av atomkraft og et økende fokus og bekymring for miljøet, førte i 1970 tallet til vitenskapelig framskritt i forskningen på risiko (Sjöberg & Thedén, s. 9). Dette bidro til utviklingen av en klarere og mer entydig forståelse av risikobegrepet. Ulike

vitenskapelige grener fremmer forskjellige klassifiseringer i forsøket på å utarbeide en definisjon av begrepet (Power, 2004, s. 14). Den mest omfattende definisjonen tar utgangspunktet i å belyse at risiko er sannsynligheten for at en hendelse oppstår og mengden skade som denne sannsynligheten kan representere (Sjöberg & Thedéen, s. 8). Aven og Renn (2010) klargjør dette nærmere ved å beskrive risiko som «*usikkerheten om og alvorligheten av hendelser og konsekvenser (eller resultater) av en aktivitet med hensyn til det mennesker verdsetter*» (Engen et al., 2016, s. 80).

Med usikkerhet mener teoretikerne de uklarhetene som er knyttet til aktualiseringen og konsekvensene av en hendelse, samt alvorligheten av disse (Engen et al., 2016, s. 81). Videre legges det vekt på alvorlighetsgraden av en hendelse. Dette vurderes på bakgrunn av hendelsens omfang, intensitet, kompleksitet og utbredelse (Engen et al., 2016, s. 81). Tap blir uttrykt gjennom tall setting av materielle og ikke-materielle verdier som er viktig for mennesker (Engen et al., 2016, s. 81). Risiko kan også benyttes som et måleobjekt av variasjonene i resultatet dersom et bestemt tiltak blir benyttet (Sjöberg & Thedéen, s. 8) eller som en referanse til den opplevde risikoen. Dermed vil denne forståelsen av risikobegrepet referere til individuelle opplevelser og oppfatninger av hva en risiko er, og dens omfang i forståelsen av begrepet (Renn, 2008, s. 1).

Omfanget av definisjoner på risiko, fører oss mot debatten rundt risikoens natur. Debatten er et resultat av en uenighet om risiko er en representant for *objektive* sannsynligheter av farer, eller om den reflekterer vurderingen av en liten gruppe risikoeksperter (Renn, 2008, s. 2). Usikkerheten i forhold til ekspertenes vurderinger, ligger i hvorvidt de er gyldige nok til å ha en universal representasjon av de eksisterende risikoer, eller om de er et resultat av konkurrerende estimater fra interessegrupper (Renn, 2008, s. 2). Et av de innvendende argumentene sirkulerer rundt det faktumet om at risiko stammer fra individens rasjonalitet og derfor ikke er et virkelig fenomen. Den er dermed en representasjon av hva mennesker observerer og opplever i hverdagen (Renn, 2008, s. 2). Risiko som et mentalt konsept fremmes ofte i sammenheng med en overbevisning om at menneskelig intervensjon kan virke forebyggende (Renn, 2008, s. 2). Dette er tilfellet dersom det blir tatt hensyn til de eksisterende risikoer i beslutningstakingen. Befatningen av beslutninger om ulike sikkerhetsregler, kan være en del av problemet i utviklingen og implementeringen av passende tiltak for reduseringen eller begrensningen av en risiko (Sjöberg & Thedéen, s. 8).

På bakgrunn av dette er det grunn til å tro at det forekommer en klar sammenheng mellom identifiserte risikoer i forhold til individer med fare for å bli radikalisert, og identifiserte utfordringer i arbeidet med avradikalisering. Begrepet utfordringer som fremmes gjennom studiens problemsstilling, kan være tilknyttet mange nivåer og områder ved arbeidet. Utøvere kan finne administrative og ubetydelige elementer som utfordrende i gjennomføringen av arbeidet. Slike elementer er ikke interessante å avdekke i gjennomføringen av denne studien, med mindre de har en effekt på utfallet av den forebyggende prosessen. Fokuset skal derfor rettes mot å avdekke og håndtere eksisterende utfordringer for å styrke det etablerte systemet. Forståelsen av risikobegrepet er derfor viktig for å kunne identifisere relevante risikoer og danne en forståelse av utøveres oppfatning av aktuelle risiko elementer.

2.2 Risikopersepsjon

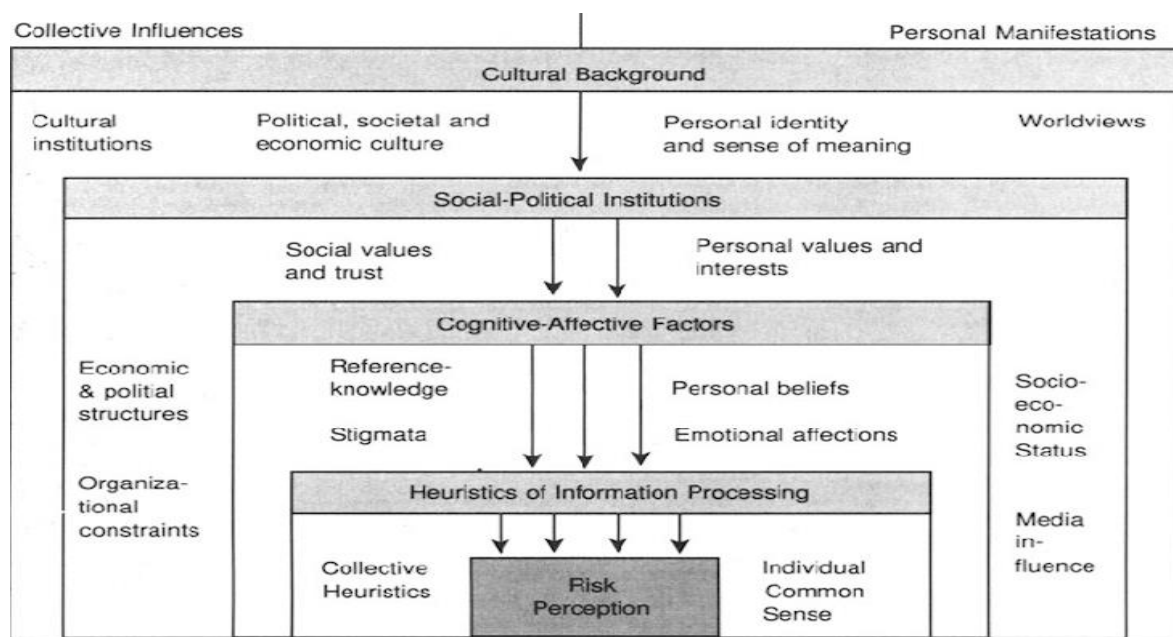
Diskusjonen om hvorvidt en risiko er objektiv eller sosialt konstruert startet på 1970- tallet (Aven, Boyesen, Njå, Olsen & Sandve, 2004). Dette førte interessen i retning av den individuelle risikoen, noe som fører oss mot det første teoretiske rammeverket om risikopersepsjon. En oppklaring av denne teorien vil være av nytte i belysningen av utøveres subjektive syn på utfordringer i arbeidet med avradikalisering og intervensjon. Den vil også virke støttende i belysningen av den gitte problemsstillingen

Etter en observasjon av ulikheten mellom den individuelle oppfatningen av risiko og den vitenskapelige vurderingen, har mange eksperter stilt spørsmål om hvorfor risiko oppfattes ulikt. Dette førte blant annet Starr (1996) til utviklingen av en teori i forsøket på å oppklare hvilken risiko det er som aksepteres av samfunnet (Spencer, 2016, s. 2). Hans funn sirkulerte rundt påstanden om at individer har rasjonelle tendenser i deres oppfatning av risiko, noe som kommer til synet ved befatningen av risiko beslutninger (Spencer, 2016, s. 2). Dette funnet har senere blitt avvist av flere studier innenfor samme felt. Dette resulterte til utviklingen av tre sentrale teoretiske grener i forskning på risikopersepsjon, der den første grenen fremmer psykologiske teorier basert på heuristikk og individuelle kognitive prosesser. Den andre har en sosiologisk og antropologisk forankring som går til forsvar på risikopersepsjonens dannelse fra menneskelige interaksjoner i samfunnet. Kulturelle teorier fremlegges gjennom denne grenen. Den tverrfaglige tilnærmingen er den siste grenen, som kommer med forsvarende teorier om risikopersepsjonen som en sosial forsterkning av risikorammeverket (Spencer, 2016, s. 2).

Denne faglige forståelsen av risikopersepsjonens teoretiske forankring fører oss i retningen mot hva risikopersepsjon egentlig er. Risikopersepsjon gir oss et innsyn i individers tolkning og forståelse av risiko med utgangspunktet i personlige abstraksjoner (Eid & Johnsen, 2006, s. 298-313), som tar sikte på å forklare alle innvirkende elementer i utformingen av hvordan mennesker opplever og vurderer risiko (Renn, 2008, s. 94). Individets atferd stammer i hovedsak fra persepsjon og ikke av de faktiske forhold som har blitt definert av forskere og analytikere (Renn, 2008, s. 93). Disse referer til i denne sammenhengen om virkeligheten som har blitt belyst gjennom studien av et fenomen. Det forekommer en enighet blant forskere innenfor kognitiv psykologi om at persepsjon er et resultat av sunn fornuft, personlige erfaringer, sosial kommunikasjon og kulturelle forhold (Renn, 2008, s. 93). Et vellykket avradikaliseringens arbeid påvirkes av mange interne og eksterne organisasjonsbetingede og ikke- organisasjonsbetingede forhold og aktører (Anne Sophie et al., 2018, s. 25). En utdypning i innvirkende forhold til risikopersepsjon er av relevans.

Renn og Rohmann (2000) presenterer en integrert modell av risikopersepsjon, som kategoriserer de mest fremtredende fenomener med en innvirkning på individuelle og sosiale risikopersepsjoner. Modellen baserer seg på psykologiske, sosiale og kulturelle faktorer, og fremlegger derfor gjennom fire hovednivåer, som presenteres i figuren nedenfor (Renn, 2008, s. 141). Det første nivået omtales som *heuristisk informasjonsbehandling*. Nivået har i formål å belyse beslutninger og vurderinger som forekommer på et kollektivt og individuelt nivå (Renn, 2008, s. 142). Dette nivået tar utgangspunktet i menneskers rasjonelle tenkning gjennom vurdering av en aktuelle risikoer. Rasjonaliteten påvirkes av hvilken kultur en tilhører. Forskningen viser at den preges av mange universelle trekk som kan forekomme uavhengig av hvilken kultur en tilhører (Renn, 2008, s. 142). I dette tilfelle er det utøvers rasjonelle oppfatninger og vurderinger av risiko som står sentralt. Det er av interesse å undersøke hvorvidt denne oppfatningen av risiko utløses av forholdsvis like handlingsmønstre. Altså om det er spesifikke holdninger og/eller handlinger som kan føre utøvere mot en overbevisning om at relevante aktører er i ferd med å radikaliseres.

Figur 1 Fire kontekstuelle nivåer av risikopersepsjon; basert på Renn (2008, s.141)

Det andre nivået er det *kognitive- affektive nivået*, og handler om hvordan kognitive og affektive faktorer påvirker risikopersepsjon (Renn, 2008, s. 142). I denne sammenhengen innebærer kognisjon overordnede individuelle overbevisninger om hva som kan regnes å være risikabelt. Kognisjon påvirkes av ulike forhold. Disse omtales som kontekstuelle karakteristikk, og er en liste med forbindelse som påvirker hvorvidt individer er villige til å akseptere ulike risikoer (Renn, 2008, s. 106). I min studie er disse forholdene forankret i kompetansebakgrunn, arbeidsinstrukser, arbeidsopplæring, arbeidserfaring, personlige inntrykk og overbevisninger. De kognitive bestemmelsene påvirker den emosjonelle hengivenheten forbundet til en risiko, og er i hovedsak påvirket av grunnkunnskaper og personlig tro (Renn, 2008, s. 143). På bakgrunn av dette, vil utøveres grunnkunnskaper i forhold til radikaliseringsfenomenet og risikoelementer undersøkes, samt hvorvidt grunnkunnskapene er problematiske i aktualiseringen av det forebyggende arbeidet.

Individuelle overbevisninger og affektive faktorer har en innvirkning på den individuelle persepsjonen av risiko (Renn, 2008, s. 142), samt overordnede fenomener forbundet til sosiale og politiske institusjoner (Renn, 2008, s. 143). Dette fører oss til det tredje nivået av modellen, som omtales som det *sosiale- institusjonelle nivået*. Fokuset her er rette mot institusjonell tillit, organisatoriske avgrensning, sosial og politisk struktur og sosioøkonomisk posisjon (Renn, 2008, s. 143). Siden media er den mest sentrale informasjonsutvikleren på dette nivået, er den viet særlig oppmerksomhet (Renn, 2008, s. 127). Eksterne empiriske funn

vektlegger medias effekt i forsterkelsen av risikooppfatninger hos individer som ikke har personlige erfaringer med en bestemt risiko.

Media er ikke alene i å forme holdninger og oppfatninger av en risiko. De bidrar heller i forsterkelsen av allerede eksisterende oppfatninger (Renn, 2008, s. 143). Dette nivået retter søkelyset mot flere overordnede elementer med en direkte påvirkning på hvordan individer oppfatter og vurderer risiko. Siden flere formelle og uformelle organer er aktive utøvere i av radikaliseringsprosessen, er det av interesse å belyse hvordan denne dynamikken mellom involverte organer kan ha en påvirkning på den aktualiserte prosessen. Bull og Rane (2018) fremmer empirisk forskning på effekten av den offentlige retorikken og den økte marginaliseringsfølelsen hos unge australske muslimer. De argumenterer videre for hvordan marginaliseringsfølelsen utgjøre en begrensning i aktualiseringen av den forebyggende prosessen mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Bull & Rane, 2019, s. 273).

Dynamikken mellom involverte offentlige institusjoner, utbredte sosiale holdninger og medias fokus på radikalisering og voldelig ekstremisme, er av relevans. Det er særlig interessant å avdekke om denne dynamikken mellom involverte organer har effekt på avradikalisering prosessen. Det siste nivået i modellen viser til den kulturelle bakgrunnens påvirkning på risikopersepsjon. Forhold omkring kulturelle institusjoner, politikk, sosial og økonomisk kultur, personlig identitet og følelsen av mening og verdenssyn er med på å utforme assosiasjoner til risiko (Renn, 2008, s. 144). Alle forhold som fremmes gjennom nivåene i den kontekstuelle modellen om risikopersepsjon, påvirker dannelsen av individuelle risikooppfatninger (Renn, 2008, p. 144).

2.3 Risikoreduserende barrierer

Risikopersepsjon bidrar til forståelsen av bestemmende elementer omkring individuelle oppfatninger og vurderinger. Den danner et innblikk omkring risikooppfatninger med innvirkning på nivåene i forebyggingsprosessen. For en nærmere teoretisk oppklaring av det forebyggende systemet som er etablert mot radikalisering og voldelig ekstremisme, vil innholdet av risikoreduserende barrierer fremlegges. Denne er relevant fordi det forebyggende systemet utgjør barrieren samfunnet har utviklet i møtet på ekstremisme. Gjennom en forståelse av dette systemet vil jeg danne meg et inntrykk av nødvendige endringer som kan implementeres for å styrke systemet. Dette fører oss mot en oppklaring av hva en barriere egentlig er, og hvilken barriereklassifikasjon som kan fremmes.

Den mest omfattende definisjonen av barrierer, beskrives som de «fysiske eller ikke-fysiske tiltak, som skal forhindre, kontrollere eller begrense uønskede hendelser eller ulykker» (Sklet, 2006, s. 494). Ut ifra denne definisjonen er det to nøkkelbegreper som er sentrale for å forstå helheten av begrepet: barrierenes funksjonalitet og barrieresystemer. Barrierenes funksjoner er implementert for å «forhindre, kontrollere eller begrense uønskede hendelser, eller ulykker» (Sklet, 2006, s. 469). Disse sier oss noe om det arbeidet som skal gjøres i møtet med en potensiell fare. I denne avhandlingen vil denne faren referere til handlinger som kan forekomme som et resultat av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Gjennom implementeringen av flere risikoreduserende funksjoner, utformes det et risikoreduserende barriere system, som gir et fullkomment bilde av hvordan barrierefunksjonene er realisert eller eliminert (Sklet, 2006, s. 469).

Det forekommer en varierende oppdeling av klassifikasjoner i forhold til barrierenes funksjonalitet mellom vitenskapsfolk. Reason (1997) fremlegger en oppdeling av myke og harde barrierer. Myke barrierer refererer til mennesker og papir, der regler, lover og prosedyrer utgjør det isolerende laget. Harde Barrierer sikter til mer fysiske og tekniske handlinger som blir implementert med beskyttende hensikt (Reason, 1997). Wahlstrøm and Gunsell (1998) tar også utgangspunktet i fysiske barrierer gjennom sin oppdeling. Han skiller seg derimot ut gjennom sin presentasjon av tekniske og administrative barrierer. Tekniske barrierer er tilfellet dersom en fare inntreffer, mens den administrative er implementert i administrative prosesser og systemer (Sklet, 2006, s. 499). Det understrekes videre av Reason at den administrative kontrollen utgjør en grunnleggende del av alle sikkerhetssystemer (Sklet, 2006, s. 499).

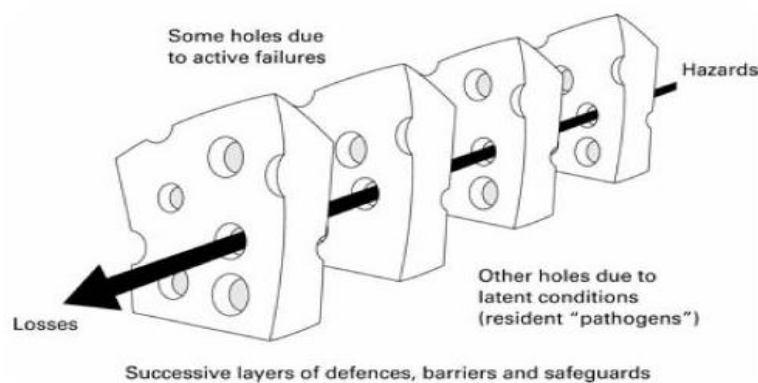
2.4 The swiss cheeze modell

Barrierer etableres med formål om å forhindre, kontrollere eller begrense uønskede handlinger gjennom fysiske og ikke- fysiske tiltak (Sklet, 2006, s. 494), likevel kan det oppstå brudd som gjør at barrierene ikke fungerer som antatt. Dette reiser spørsmålet om hva slags feil dette kan være. «The swiss cheeze modell» presentert av James Reason illustrerer en forenklet tilnærming i besvarelsen av dette spørsmålet. Modellen tar utgangspunktet i etablerte risikoreduserende barrierer for å identifisere feil. Feilene representerer hull i eksisterende barriere systemer (Reason, 1997). Utformede tiltak og retningslinjer i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er de iverksatte metodene i møte med fenomenet.

En utdypning av denne modellen vil sette lys på eventuelle svakheter som kan være tilfellet i vår identifisering av problematikk i arbeidet med forebygging og intervensjon av radikalisering og voldelig ekstremisme. Modellen beskriver kontrasten mellom forløpet av en skadegjennomtrenging i en ideell situasjon, og i en virkelig situasjon. Der det ideelt sett er forventet at alle de etablerte barrierelagene skal virke i takt og dermed ikke tillate gjennomtrengingen av fare elementer, som kan føre til ulykker (Reason, 1997, s. 9). I en aktualisert situasjon, vil virkeligheten være annerledes fordi alle etablerte barrierer har potensiale til å fremme svakheter og hull. Dette kan i sin tur føre til gjennomtrengingen av en ulykkes (Reason, 1997, s. 9). Denne modellen går i dybden av hullenes natur i forsøk på å forklare hvordan feil kan oppstå til tross for etableringen av skadeforebyggende barrierer.

Ofte blir disse barrierene og hullene presentert til å være faste og statistisk forankret, selv om de i virkeligheten er i konstant turbulente (Reason, 1997, s. 9). Hullene som assosieres til hvert lag, er skiftende, i tillegg er de i endring ved at de minsker og utvider seg i takt med omgivelsene som kan være påvirket eller preget av operasjonell handling og lokal etterspørsel (Reason, 1997, s. 9). Modellens beskrivelse av hvordan slike hull oppstår i barrierelagene synliggjør interessante forhold som ofte vil være årsaken til at en ulykke finner sted til tross for de etablerte barrierer. To forhold fremmes som sentrale- aktive feil og latente forhold (Reason, 1997, s. 10).

Figur 2 En ulykkes prosess som passerer gjennom tilsvarende hull i lagene av forsvar, barrierer og sikring; basert på Reason (1997, s. 12)

Eksisterende hull i hvert barrierelag, skyldes forekomsten av aktive og/ eller latente feil. *Aktive* feil kjennetegnes av at de forekommer gjennom menneskelige handlinger (Reason, 1997, s. 10). Denne type feil beskrives ofte i organisatoriske sammenhenger, der dårlig vedlikehold eller feil bruk av utstyr er utløsende. Aktive feil beskriver også hvordan menneskelige aktører som skal utgjøre mekanikken i en organisasjon, er utløsere av svakheter. Min studie skal derfor undersøke hvorvidt involverte aktører har en utfordrende effekt på avradikaliseringens arbeid.

Latente feil viser til et mer overordnet og komplekst nivå i sin beskrivelse av feil, som kan danne hull i de beskyttende lagene. Her blir det tatt utgangspunktet i feil som er forbundet til dårlig konstruksjon av systemer (Reason, 1997, s. 10-11). Latente feil tar utgangspunktet i å beskrive bakenforliggende feil som kjeldent vil fremme svakheter, men som kun syntes på overflaten etter lang praksis (Reason, 1997, s. 11). Dette skyldes hvorvidt systemet opplever uforutsigbare eller endrende situasjoner som kan virke utløsende for de aktuelle svakhetene (Reason, 1997, s. 11). Selv om modellen ofte er relevant for teknologiske organisasjoner, gir den et innsyn i dyptliggende feil som kan virke problematiske for barrierenes funksjonalitet. Norges implementering av SLT- modellen tidlig på 90 tallet er et eksempel på dette (Nielsen og Haugstvedt, 2020, s. 13). Systemet var antatt å virke forebyggende mot ulik kriminalitet. Det høye antallet av individer som reiste til Syria for å sammenslå seg til militante islamistiske organisasjoner i 2012, vist systemets manglende evne i å tilpasse seg kriminelle trender i takt med andre samfunnsendringer (Nielsen og Haugstvedt, 2020, s. 14).

2.5 Analytiske implikasjoner

De overnevnte teoriene setter grunnlaget for det teoretiske rammeverket for studien, og er dermed essensielle i utformingen av forskningsspørsmålene. Forskningsspørsmål en undersøker utfordringene som kan identifiseres på mikronivå i arbeidet med avradikalisering og intervensjon. Forskningsspørsmål to retter fokuset på et overordnet nivå, og undersøker utfordringene på makronivå. Dette skal gjennomføres ved å bruke nivåene i modellen om risikopersepsjon. Forskningsspørsmål tre skal med utgangspunktet i resultatene av forskningsspørsmål en og to, føre fokuset mot endringer som er nødvendige for å styrke det eksisterende systemet. Dette skal gjøres gjennom benyttelsen av teorier om risikoreducerende barrierer og sveitserostmodellen. Definisjonen av risiko vil virke fundamentalt i besvarelsen av alle overnevnte forskningsspørsmål.

3 METODOLOGI

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for de forskningsmetodologiske valgene som ligger til grunn for studien. I kortform betyr det at jeg vil drøfte hva jeg har gjort, hvordan jeg har gjort det, hvorfor jeg har tatt bestemte valg og hvem jeg har snakket med. Samt skal innsamlings- og analyseprosessen av den empiriske dataen presenteres.

3.1 Forskningsstrategi

Forskningsspørsmål er fundamentet til all sosial forskning (Blaikie, 2010, s. 84). Den metodologiske strategien som blir benyttet er derfor beslektet med den fastsatte problemsstillingen som ligger til grunn for studien (Silverman, 2005). Den kvalitative metoden blir benyttet når det blant annet forekommer en interesse i å forstå, fortolke, beskrive eller dekonstruere menneskelige erfaringenes kvaliteter (Brinkmann, Tanggaard & Hansen, 2012, s. 11). Vilhelm Auberts fremmer at bruken av kvalitative forskningsmetoder bidrar til å fremheve individuelle relasjoner. Dermed settes fokuset på samspillet i sosiale systemer (Aase & Fossåskaret, 2007, s. 23). Gjennom bruken av kvalitativ forskningsmetode i denne avhandlingen, fikk jeg muligheten til å undersøke det eksisterende forebyggende arbeidet nærmere. I tillegg fikk jeg en bedre oversikt over relevante og opererende aktører som arbeider med forebygging. Dette fører oss videre til teknikker for informasjonsinnsamling (Jacobsen, 2005, s. 141). Intervju og tekstanalyse er forskningsmetodene som er valgt for gjennomføringen av studien (Widerberg, 2002, s. 16-17). Oppgavens problemsstilling har i mål å avdekke utfordringer på ulike nivåer av det etablerte forebyggingssystemet. For å kunne besvare problemstillingen forutsetter det en variert innsamlingsmetodikk. Gjennom innsamlingen av informasjon på ulike nivåer, vil mitt datamateriale styrkes (Blaikie, 2010). For bedre innsyn i innsamlingsmetodikken, vil metoden som er benyttet for dannelsen av en kunnskapsbasis for studien redegjøres.

3.2 Tekstanalyse

Det forekommer sjeldent en aktivitet i vår moderne tid som ikke blir dokumentert via tekst, eller som ikke etterlater seg dokumentasjonsspor (Ropers-Huilman, 2005, s. 83). Denne studien omfatter organisatoriske sammenhenger, noe som er vanskelig å studere uten inkludering av tekstanalyse. Derfor er tekstanalyse benyttet som et sentralt empirisk utgangspunkt ved siden av intervju, gjennom besvarelsen av problemsstilling (Brinkmann et al., 2012, s. 153). Hovedformålet for benyttelsen av innsamlingsmetodikken oppklaringen av

relevante tiltak og handlingsmønstre i arbeidet med avradikalisering. Samt å danne en oversikt over utviklingen som er tilfellet siden fenomenet ble en aktuell samfunnsinteresse (Brinkmann et al., 2012, s. 153). To offentlige grunddokumenter av sekundær art er dermed benyttet som datakilder. Begge dokumentene er nasjonale veiledere for forebygging, og er utgitt på forskjellige tidspunkt av justis- og beredskapsdepartementet. Det første dokumentet er «*Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*», og ble utgitt i 2015 når radikaliseringsfenomenet var høyaktuelt. Det andre dokumentet er slik tabellen nedenfor viser, «*Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*», revidert og utgitt i 2020. Begge dokumentene er grunddokumenter som setter basisen for avradikaliserings arbeidet.

Tabell 1 Dokumentoversikt

Dokument	Organisasjon	Årstall
<i>Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme</i>	Justis- og beredskapsdepartementet	2014
<i>Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme</i> <i>Revisjon 2020</i>	Justis- og beredskapsdepartementet	2020

Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2015) fremmer en oversikt over aktuelle utfordringer det arbeides med og relevante aktører. Videre presenteres et handlingsmønster for å forebygge disse utfordringene (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014). Det er totalt ti ulike departementer og direktorater som er involvert i utviklingen av dokumentet. Dette bidrar til belysningen av et mangfoldig informasjonsgrunnlag for studien. I tillegg til oppklaring av ulike formaliserte aktører som er sentrale iverksettere og informasjonsbærere i den forebyggende prosessen. Dokumentet medvirker videre til belysningen av ulike aktørers risikoassosiasjoner til fenomenet, og tiltak som er utviklet for begrensningsen av radikaliseringsfenomenet. Den reviderte handlingsplanen (2020) virker utfyllende til det førstnevnte dokumentet, og er nyttig i dannelsen av en forståelse på

utviklingen av det forebyggende arbeidet til nå (Justis-og beredskapsdepartementet, 2020). Utviklingen av risikoassosiasjonene forbundet til radikalisering og voldelig ekstremisme er belyst i dokumentene. Dette fremskyndes i videreutviklingen av allerede fastsatte tiltak som er fremmet i handlingsplanen 2014 og utviklingen av åtte nye tiltak i 2020

Dokumentene har bidratt til dannelsen av en grunnleggende forståelse om hva det forebyggende arbeidet går ut på, og hvilken aktør som sitter med den mest relevante informasjonen for belysningen av studiens problemsstilling og forskningsspørsmål. Dette ga meg muligheten til å utvikle en oversikt over relevante intervjupersoner til disse aktørene. Til deretter å gjennomføre intervjuer, med hensikt om å tilegnes et mer dyptgående datagrunnlag for studien. Diskursanalysens evne til å belyse oppbyggingen og utviklingen av meningssammenhenger relatert til fokus på fenomenets utvikling over tid (Brinkmann et al., 2012, s. 163), bidro til at den ble anvendt mest. Tilnærmingen fører vårt fokus til struktureringen som er benyttet i utviklingen av det anvendte språket (Thagaard, 2009, s. 11). Dette setter grunnlaget for utviklingen av en forståelse rundt sammenhengen mellom ideer og praksiser (Duedahl & Hviid Jacobsen, 2010, s. 82). Slik det allerede forekommer ble begge tekstene lest nøye. Det ble tatt stilling til tekstenes autentisitet, troverdighet, representativitet og mening (Brinkmann et al., 2012, s. 166). Deretter ble dem satt opp mot hverandre for en bedre oversikt av sammenhenger og kontradiksjoner. Risikoassosiasjoner som er belyst i de ulike dokumentene, førte til klargjøringen av risikoassosiasjoner som var relevant i publiseringstidspunktet. Dette førte til en oppklaring av ulike fareassosiasjoner til islamistiske radikale grupper og høyre-radikale grupper i de forskjellige tekstene (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). En liste over tiltak bidro videre til utviklingen av en forståelse av etablerte kontrollmekanismer.

3.3 Intervju

Med utgangspunktet i problemsstillingens formål, om å identifisere utfordringer på mikro- og makronivå av det forebyggende systemet, reises det spørsmål rundt hvorvidt intervjuet er egnet. Intervju som datainnsamlingsmetode brukes ofte når man er interessert i hvordan individer fortolker og forstår et fenomen (Jacobsen, 2005, s. 142). Innsamlingsmetoden er derfor egnet for belysningen av det laveste fokusnivået, omkring utøvernes oppfatning og forståelse av radikaliseringsfenomenet. Det postmoderne perspektivet er brukt for å sette lys på fenomener utenfor intervjuet, kombinert med

informantenes forståelse og fortolkning av fenomenet (Brinkmann et al., 2012, s. 20). Dette gjør at intervju er særlig relevant for studien av organisatoriske forhold. Det derfor argumenteres for at intervjumetodikkens styrke ligger i dens evnet til å videre reflektere forhold om det virkelige liv (Silverman, 2005, s. 166). Dette gjennom en indirekte representasjon av individers opplevelser (Silverman, 2005, s. 168).

I gjennomføringen av en kvalitativ undersøkelse er problemsstillingen og undersøkelsens teoretiske innvendinger sentralt for utvelgelsen av informanter. Undersøkelsespersonene blir derfor utvalgt strategisk ettersom deres egenskaper og kjennetegn er forenlig med problemsstillingen og det teoretiske rammeverket for studien (Thagaard, 2009, s. 55). På bakgrunn av dette, ble det forhåndsbestemt at fokuset skulle rettes mot nøkkelaktørene i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Aktørene representerer offentlige ansatte med en formalisert forebyggende arbeidsrolle. Fokuset er basert på nøkkelaktørenes avgjørende rolle for det eksisterende systemet. Med utgangspunkt i informasjonen som ble belyst i de første samtalene, endret fokuset seg til å bli mer omfattende. Aktører som ikke er tilegnet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme som en del av deres formelle arbeidsrolle, men som arbeidet med dette ble inkludert. Religiøse aktører ble derfor inkludert for best mulig oversikt over de involverte aktører og påvirkende krefter i prosessen. Dette ble gjort med hensyn til utvelgingsprosessens betydning for konklusjonenes overførbarhet (Thagaard, 2009, s. 55).

I forarbeidet for utvelgelsen av informanter, ble det tidlig bestemt at snøballmetoden skulle være av høyest aktualitet (Jacobsen, 2005). Til tross for metodens tendens til å føre fokuset mot samme type nettverk, var dette ikke problematisk gjennom innsamlingen av mitt datamateriale (Thagaard, 2009, s. 55). Dette skyldes studiens fokus på kontaktpersoner innenfor samme nettverk og samarbeidet på tvers av etatene i arbeidet med forebygging. I etterspørselen om å bli videreført til individer med lignende arbeidsfokus, ble jeg henvist til andre samarbeidsaktører med både formelle og uformelle arbeidsroller. Dermed fikk jeg kontakt med aktører tilhørende både offentlige og private organisasjoner. Dette viste seg å være fordelaktig i dannelsen av oversikten over samarbeidet, som er dominerende blant involverte aktører i forebyggingsprosessen.

Kvalitative intervjuer kommer i ulike former. I gjennomføringen av det første intervjuet, har jeg valgt å ta for meg semistrukturert intervjuform for å sikre klarhet i sammenligningen av resultatene (Thagaard, 2009, s. 89). Brinkmann (2012) vil hevde at denne intervjuformen er bedre egnet på grunn av tilnærmingens fleksibilitet (Brinkmann et al., 2012, s. 153). Intervjuguidene ble justert, endret og videreutviklet i forhold til organisasjonene som ble intervjuet underveis, problemsstillingen og det teoretiske rammeverket. Basisen for utviklingen av intervjuguiden ligger dermed i forskningsspørsmålenes fokus på ulike nivåer av det forebyggende systemet. Dette har ført til ulik innsnevring av spørsmålene med basis i informantenes organisatoriske tilhørighet for å belyse ulike forhold i systemet. Dette for å få tilpassede svar fra aktørene som står i fokus. Det innsamlede datamaterialet som ligger til grunn for konklusjonene av min studie er hentet fra ulike nivåer på systemet. Dette innlemmer både private og offentlige aktører. Slik tabellen nedenfor fremlegger (tabell 2), har det blitt gjennomført totalt ti intervjuer, med elleve forskjellige informanter fra seks forskjellige organisasjoner. I teorien betyr det at mangfoldige informasjonskilder ligger til grunn for studiens funn.

Tabell 2 informantoversikt

Organisasjonstype	Organisasjonsnavn	Antall informanter	Kode i tekst
Kommunal	<i>Slt- koordinator, kommune</i>	2	K 1-1 K 1-2
Kommunal	<i>Enhet for forebyggende tiltak</i>	2	K 2-1 K 2-2
Kommunal	<i>Fritidsseksjon</i>	2	K 3-1 K 3-2
Regionalt ressurscenter	<i>Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)</i>	2	K 4-1 K 4-2
Offentlig etat	<i>Politiet</i>	1	K 5-1

Privat organisasjon	<i>Det Islamske forbundet</i>	2	K 6-1 K 6-2
Totalt	Informanter	11	
	Organisasjoner	6	
	Intervjuer	10	

Informantenes manglende mulighet til å møte opp og forskyndte korona restriksjonene, måtte fem av ti intervjuer gjennomføres på videosamtale. Resten ble gjort ansikt til ansikt i et sted informantene hadde forhåndsbestemt (Brinkmann et al., 2012). Anledningen til å befinne seg i samme sted som intervjupersonen åpner muligheten til å få en annen type nærhet til informanten (Brinkmann et al., 2012). Intervjuene hadde en varierende varighet på alt fra tretti minutter til en og en halv time, og ble gjennomført i forskjellige steder i landet.

3.3.1 Gruppeintervju

For å bekrefte forestillingene som ble dannet om radikaliserings arbeidet (Frey & Fontana, 1991, s. 177), ble det planlagt og gjennomført et gruppeintervju bestående av to personer med ulike stillinger innenfor samme organisasjon. Formålet med denne intervjuformen er å utnytte gruppedynamikken for å bekrefte fremlagte forestillinger om radikaliseringsarbeidet, samt produsere ny tilleggsdata (Frey & Fontana, 1991, s. 183). I gjennomføringen av intervjuet ble det tatt stilling til informantens bakgrunn og antall (Jacobsen, 2005, s. 156). For å få en variert meningsutveksling ble informanter med ulik kompetanse og arbeidsstilling ettertraktet. Videre ble et lite antall informanter kontaktet for å begrense informasjonsbredden (Jacobsen, 2005, s. 156). Dette virket ikke helt etter sitt formål, og mye informasjon om ulike tematikker ble presentert i løpet av intervjuet, på grunn av min inntakelse av en passiv forskerrolle (Jacobsen, 2005, s. 156-157). Siden begge stillingene tilhører regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), som har i hovedoppgave omskolering av fenomenet (RVTS, 2015), ble jeg bistått med mer kunnskap om informasjonsgrunnlaget til radikaliseringskonseptet. Videre ble en bedre oversikten over arbeidsdynamikken innenfor, og blant ulike stillinger og aktører klargjort. Gjennom tidligere intervjuer ble taushetsplikt ved flere anledninger fremmet som et sentralt samtaleemne. Relevante taushetsbetraktningene i

det forebyggende arbeidet ble derfor trukket opp gjennom gruppeintervjuet, noe som bidro til fremleggelsen av et variert innsyn på tematikken.

Med dette føres vi videre mot tilnærmingen som er benyttet i forløpet av intervjumaterialets analyseprosess. Denne prosessen har til formål å oppklare informasjonen som er samlet inn gjennom samtaler med relevante aktører for studien (Gibbs, 2018, s. 5). Viktigheten av analysen ligger i tolkningen og gjenfortellingen av data materialet som er aktuelt. Dette styrkes særlig av den diskursanalytiske tilnærmingen, relatert til analysen av samtaler (Gibbs, 2018, s. 2). Diskursanalyse ligger derfor til grunn i analysegjennomføringen av den eksisterende dataen som er samlet inn. Dette skyldes tilnærmingens evne i å reflektere individers mening, med utgangspunktet i kulturelt etablerte måter å omtale radikaliserings tematikken på (Thagaard, 2009, s. 113). Dette på grunn av språkets evne til å videre reflektere personers posisjonering til kulturelt etablerte uttrykksmetoder (Thagaard, 2009, s. 114).

Analyseprosessen startet med utformingen av intervjuguiden, gjennom inndelingen av guiden i kategorier. Disse kategoriene ble utformet med utgangspunktet i det teoretiske rammeverket for studien. Etter gjennomføringen av intervjuene, ble alle intervjuer transkribert. Siden direkte transkribering ikke var mulig i løpet av alle intervjuene, ble notatene som var utarbeidet underveis og etter intervjuet finjustert og satt sammen i et dokument. Et stort omfang med materiale førte deretter til silingen av mindre relevant informasjon. Videre ble det åpnet et Excel-dokument med en inndeling av inkluderte kategorier. Dette bidro til en organisering av relaterte besvarelser under hver kategori. Dermed fikk jeg oversikt over informantenes besvarelse av spørsmålene, samt gjentakende og utestående svar.

Problemsstillingens optimistiske ønske om å belyse mange forhold på ulike nivåer av det etablerte forebyggingssystemet, førte til jeg ble sittende igjen med masse data. Dette førte til at kun de mest gjentakende funn ble fremskyndt som sentrale. Selv om dette kan diskuteres å være en ulempe, har det ført til belysningen av dyptliggende opplysninger om den praktiserte forebyggende realiteten på både et individuelt og et institusjonelt nivå. Intervjuformen har blant annet belyst at assosiasjonene hos individuelle aktører på den forebyggende fronten er ensrettet. Samt at samarbeidsutfordringer med flere grunnleggende aktører kan bidra til en fullkommen realisering av det forebyggende arbeidet

3.4 Studiens troverdighet

I gjennomføringen av en studie er det nødvendig å ta i betraktning kvaliteten i det innsamlede datamaterialet, for å vurdere hvorvidt studien er troverdig (Heale & Twycross, 2015, s. 66). Kvaliteten måles gjennom vurderingen av to hoved metodikk- reliabilitet og validitet. Studiens reliabilitet referer til datamaterialets pålitelighet og nøyaktighet (Heale & Twycross, 2015, s. 67). Dette gjøres ofte gjennom målingen av hvorvidt bruken av samme forskningsinstrumenter i samme situasjoner, ved gjentatte anledninger vil frembringe like resultater (Ali & Yusof, 2011, s. 34). Altså vil det sentrale spørsmålet i den forbindelse, sirkulere rundt sannsynligheten for at funn som fremmes gjennom denne studien, vil kunne reproduseres i andre tidsanledninger av andre forskere (Kvale, Brinkmann, Anderssen & Rygge, 2015, s. 276). Selv om dette i stor grad er målbart i gjennomføringen av kvantitative metoder, er ikke dette mulig i gjennomføringen av et kvalitativt forsknings opplegg. Dette skyldes at tolkning står sentralt i silingen av relevant informasjon for studien (Johannessen, Christoffersen & Tuft, 2010). Det er derfor vesentlig å påstå at ikke alle forskere kan ha lik forståelse og tolkning av de samme situasjoner og samtaler (Sellerberg & Fangen, 2011). Pålitelighetsgraden av benyttede metodikk for denne studien, blir derfor avklart gjennom en systematisk og transparent måte å redegjøre for innsamlingsprosessen på (Silverman, 2005). To sentrale argumenter ligger til grunn i min redegjørelse av studiens reliabilitetsgrad. Den ene er at mitt arbeid frembringer mangfoldige og varierende stillings alternativer innenfor arbeidet med avradikalisering og intervensjon. Dette som har virket bidragsytende i frembringelsen av ulike forståelser og tolkninger av arbeidet. Samt belysning av arbeidsdynamikken som er gjeldende på ulike nivåer av systemet. Til tross for at dette forholdet er positivt for studiens reliabilitet, kan det argumenteres for at mangelen på registreringen av opptak i forløpet av intervjuene kan virke svekkende. Gjennomføringen av opptak var ikke ønskelig av mine informanter på grunn av tematikkens sensitivitet og konfidensialitet. Likevel var dette ikke et hinder i gjennomføringen av direkte transkribering underveis, fordi ti intervjuer ble gjennomført via videosamtale, noe som ga meg muligheten til direkte transkribering underveis. I forbindelse med de resterende intervjuer ble det tatt notater. Relevante utsagn ble også direkte sitert. For styrkingen av den informasjonen som ble overført fra talespråk til skriftspråk, ble notater ført både underveis i samtalene og etter at samtalene var slutt. Dette for å forsikre at minst mulig av den overførte informasjonen gikk tapt i overføringen fra talespråk til skriftspråk (Jacobsen, 2005, s. 187). Det andre argumentet

som har en positiv effekt på studiens reliabilitet, er at informantene er fra ulike steder i landet. Dette er bidragsytende og styrkende i fremskytningen av sentrale funn, fordi inntrykk av hvordan virkeligheten ser ut og hvordan avradikaliserings arbeidet henger sammen styrkes (Jacobsen, 2005, s. 96).

Validiteten av studien går ut på hvorvidt avradikaliserings arbeidet som er fokustematikken av studien, har blitt målt med nøyaktighet (Heale & Twycross, 2015, s. 66). Denne kvalitetsmåleren fokuserer på om innsamlingen og tolkningen av dataen har blitt gjennomført nøyaktig nok til å kunne representere virkeligheten (Yin, 2011, s. 78). Seale (1999) deler validitet inn i to hovedformer- intern og ekstern validitet. *Interne validiteten* fokuserer på om årsakssammenhengen internt i studien kan støttes (Thagaard, 2009, s. 201). For å styrke studiens interne validitet ble det fokusert på forhold med innvirkende kraft på validitetsnivået. Dette var tilfellet gjennom min redegjørelse av fremgangsmåtene som var benyttet i gjennomføringen av denne studien. I tillegg til beskrivelsen av min forskerrolle og den relasjonen jeg har til studiens informanter (Thagaard, 2009, s. 201). Det har blitt rettet stort fokus mot å gi informantene av studien muligheten til å korrigere den tolkede informasjonen av dem, gjennom tilsendingen av den transkriberte intervjuversjonen (Silverman, 2005, s. 212). Den *eksterne validiteten* tar utgangspunktet i å trekke interne slutninger av studien opp mot andre sammenhenger, deretter å vurdere hvorvidt den er gyldig (Jacobsen, 2005). Dette er derfor et spørsmål om overførbarhet og kan bekreftes gjennom sammenstillingen av resultatene med andre studier (Thagaard, 2009, s. 204). Det har forekommet flere likhetstrekk mellom studiens funn og andre studier, som vil klargjøres nærmere underveis i teksten. Et annet element som har bidratt til styrkingen av studiens validitet, er bruken av flere innsamlingsmetoder i innsamling av datamaterialet (Yin, 2011, s. 79). Dette har virket styrkende for studien på grunn av muligheten til å få materialet bekreftet gjennom ulike metoder (Yin, 2011, s. 81).

3.5 Etiske betraktninger og utfordringer

Gjennom datainnsamlingen var det nødvendig å overveie forskningsetiske prinsipper og dilemmaer (Thagaard, 2009, s. 24-25). Prosjektinnmelding til NSD, utviklingen av samtykkeerklæring og informasjonsbrev ble derfor gjennomført som en del av studiens forarbeid (Thagaard, 2009, s. 26). I tillegg til dette, ble loven om personopplysninger godt gjennomgått for unngåelsen av brudd på denne fronten gjennom studiens forløp. Dermed var

alle deltakende informanter opplyst om at det var frivillig å delta i studien, samt muligheten til å trekke seg uten henvisning av årsak. Avradikaliserings arbeidet fremmer sensitiv informasjon, derfor var det fra informantenes side ønskelig å unnlate opptak. Dette førte til at direkte transkribering var tilfellet for informanter som ble intervjuet over videoopptak. Ellers ble det tatt notater underveis og etter hver samtale (Yin, 2011). Til tross for at dette førte til en begrensning for hvem det var som kunne inkluderes i samtalene, bidro unnlattelsen av opptak til innlemmelsen av de mest sentrale opplysninger.

Dette førte også til begrensninger i forhold til tematikkens følsomhet og de formaliserte aktørers varsomhet i forbindelse med informasjonsdeling. PST måtte utelukkes, til tross for deres sentrale rolle i avradikaliseringsprosessen. Videre ble kontakten med politiet meget begrenset. Dette førte til innlemmingen av ikke formaliserte aktører, i arbeidet med forebygging avradikalisering og voldelig ekstremisme. Samt møtte jeg på en utfordring i å få potensielle aktører til å stille opp og prate om tematikken. Grunnet utbredte usikkerheter om hvor mye som kan deles vedrørende tematikken, og hvorvidt min rolle som forsker var troverdig nok. Videre er det verdt å trekke frem oppgavens konkretiserte tidsbegrensning, som en vesentlig utfordring i forholdelsen til lange søknadsprosesser.

4 EMPIRISKE FUNN

I dette kapitlet vil det empiriske materialet fra intervjuer og tekstanalyse presenteres. Innledningsvis vil jeg belyses en oversikt over sentrale aktører i det forebyggende arbeidet. Dette vil bidra til en bred forståelse på det etablerte systemet som ligger til grunn for identifiserte utfordringer. Avhandlingens problemstilling og forskningsspørsmål danner utgangspunkt for struktureringen av mitt materiale. Informantene vil henvises i parentes i teksten.

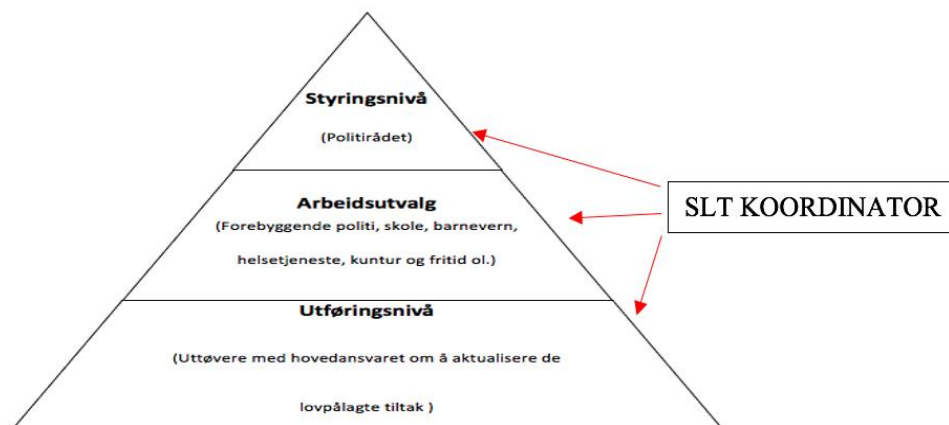
4.1 Sentrale aktører i forebyggingssystemet

Tidlig på 1990 tallet ble SLT- modellen, som står for samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak, etablert på bakgrunn av den danske modellen SSP (Skole, Social, Politi) (Nielsen og Haugstvedt, 2020, s. 13). Modellen har som hovedmål å forebygge kriminalitet blant unge på et lokalt nivå (Nielsen og Haugstvedt, 2020, s. 13). I dag er SLT- modellen den mest sentrale samarbeidsmodellen på det aktualiserte kommunale forebyggings arbeidet, som er aktualisert i håndteringen av radikalisering og voldelig ekstremisme (Lid et

al., 2016, s. 97). Modellens hovedfunksjon kurserer rundt en iverksettelse av koordinert kunnskap og ressurser mellom lokal politi og ansvarliggjorte kommunale enheter. Potensielle aktører innenfor næringslivet og frivillige organisasjoner som røde kors, kan innlemmes i dette nettverket (Lid et al., 2016, s. 99).

SLT- modellen forankrer det forebyggende arbeidet på tre ulike nivåer, slik det er illustrert i figur 3 nedenfor. De tre nivåene er: styringsnivået, arbeidsutvalg og utføringsnivået (Ibid). *Styringsnivået* er representert av politirådet, og er det øverste nivået i modellen. Nivået har hovedoppgave å fastsette de overordnede rammer for de offentlige virksomhetenes totale innsats, og fastsettingen av hovedprioriteringsområder som man ønsker å satse på.

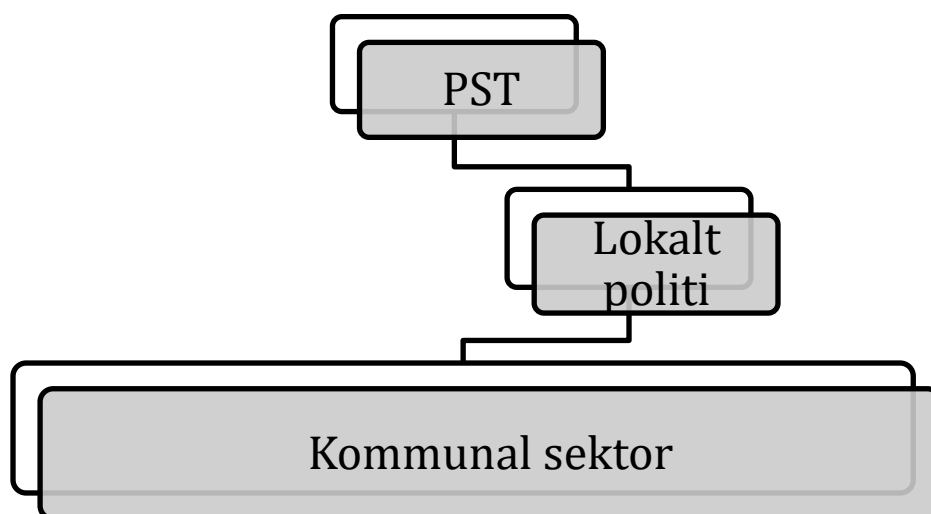
Figur 3 Oversikt over tre sentrale styringsnivåer SLT-modellen er basert på: basert på egen analyse av NIBR Rapport (2016, s. 99)

Det neste nivået i modellen er *arbeidsutvalget*. Denne delen inkluderer et mangfold av sentrale offentlige virksomheter med ulike fokusområder, som utdanningsinstitusjoner-skolen, barnevernet, helsetjeneste, kultur og fritid og lokalt politi. Dette nivået innebærer alle offentlige virksomheter tilhørende kommunen, som på et eller annet tidspunkt vil komme i kontakt med potensielle risikopersoner (Gundhus, Egge, Strype & Myhrer, 2008, s. 45). Det siste nivået er *utføringsnivået* og viser til aktører som arbeider i direkte kontakt med personer på et lokalt nivå. Dette nivået inkluderer personer som jobber direkte med risiko-og kriminalitetsforebygging (Lid et al., 2016, s. 99).

Innenfor det formaliserte SLT- arbeidet er en SLT-koordinator tildelt en sentral stilling innenfor kommunen (Gundhus et al., 2008, s. 69). SLT- Koordinatoren har et overordnet ansvar om å arbeide på tvers av alle de overnevnte nivåene, med et formål om å styrke kommunikasjonsflyten mellom de overnevnte nivåer i det forebyggende systemet (Gundhus et al., 2008, s. 46). Denne oppdelingen bidrar til en forenkling og oversiktliggjøring av de ulike nivåer på systemet, som er iverksatt for avvergelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Selv om mange aktører innlemmes i denne oversikten, er de ikke til å beregnes som de mest sentrale aktører i aktualiseringsprosessen. Dette skyldes at nøkkelaktørene i SLT-modellen representerer den innsatsen som gjøres lokalt i forbindelse med generell forebygging (Lid et al., 2016, s. 122). Nøkkelaktørene på lokalt og nasjonalt nivå i arbeidet med avradikalisering er: lokal politi, PST og kommunen (Figur 3). Studiens andre forskningsspørsmål retter fokuset mot utfordringer resultert av den eksterne sammensetningen mellom de overnevnte aktører og private organer. Oppmerksomheten vil derfor vies mot å frembringe sammenhenger mellom aktørene. Aktører har sine hovedoppgaver forankret i tre områder: 1) å identifisere enkeltpersoner og miljøer som kan ha potensiale for å radikaliseres, 2) å avklare alvorlighetsgraden av de fremmede bekymringer, 3) å intervensere ved å gjennomføre tiltak (Lid et al., 2016, s. 191). For at alle tre hovedoppgaver skal virkeliggjøres, er det avgjørende at ansvaret mellom de tre overnevnte organer bli utformet på en måte som virker utfyllende ovenfor arbeidets hovedmål- forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Figur 4 Forenklet oversikt over organiseringen mellom kommune, lokal politi og PST; inspirert NIBR-rapport (2016, s. 107)

Kommunens ansvarsområder er i aktualisering av det så kalte universell forebygging (Lid et al., 2016, s. 194) eller sosial kriminalitetsforebygging (Lid, S. Heiestad, G., 2019, s. 28). Kort sagt innebærer det at det forebyggende arbeidet forekommer gjennom et fokus på å endre sosiale omgivelser, verdier og holdninger, som kan virke bidragsytende i forsterkelsen av risikopotensialet til at noen blir radikaliseret (Lid et al., 2016, s. 28). Kommunene fokuserer primært på å videreutvikle de allerede eksisterende tiltak, som er utviklet i relasjon med det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. De fleste metodene, tiltakene og tjenestene som blir benyttet er de samme som brukes ved intervensjonen av annen kriminalitet (Lid et al., 2016, s. 122).

I motsetning til det kommunale arbeidet, ligger hovedfokuset til det lokale politiet å arbeide med å identifisere enkeltpersoner som forbindes med en mellomstor bekymring (Lid et al., 2016, s. 105). For å sette et klart fokus i dette feltet, har det blitt utviklet en radikaliseringskontakt i alle politidistrikter. Radikaliseringskontakten har som hovedformål å være et bindende ledd mellom de sentrale organene- PST, lokalt politi og kommunen (Lid et al., 2016, s. 105). Ansvarsfordelingen mellom de mest sentrale aktører i forebyggingsarbeidet er fordelt i forhold til bl.a. enkelt sakenes alvorlighetsgrad. De mest alvorlige saker blir underordnet PSTs jurisdiksjon (Lid et al., 2016, s. 192), da hovedfokuset til PST ligger på forebyggingen og etterforskningen av lovbrudd, som kan knyttes til fare på nasjonens sikkerhet og selvstendighet (Lid et al., 2016, s. 192).

På bakgrunn av dette og i de strenge lovlige restriksjoner i forhold til PST, vil den ikke innlemmes i oppgaven som en undersøkelsesaktør. I de aller fleste kommuner har det også blitt etablert koordineringsgrupper. Disse har i oppgave å oppklare vanskeligheter og problemer, samt iverksette tilgjengelige ressurser for et mer målrettet arbeid (Lid et al., 2016, s. 107-110). Selv om det gjennom offentlige dokumenter og lovfestede tiltak forekommer en klar fordeling, og oppklaring av hvordan det forebyggende arbeidet rettet mot radikalisering og voldelig ekstremisme skal gjennomføres. Både organene og prosessen kan påvirkes av mange uformelle og ikke lov forankrede aktører. Oppgaven vil videre studere hvem disse aktørene er, og hvilke påvirkning de kan ha på det aktualiserte arbeidet som føres i forebyggingen av radikalisering og voldelig ekstremisme på lokalt nivå. Siden det forebyggende arbeidet som føres er så omfattende og sammenfattet, er det også mange ulike lovfestede tiltak som inngår. Noe er felles for alle, mens andre er knyttet til hver enkelt aktør.

Det ble utviklet totalt 30 tiltak som ligger til grunn for det avvergende arbeidet, som er aktualisert både lokalt, nasjonalt og internasjonalt (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 15). Tiltakene deles inn i fem sentrale fokusområder: 1) kunnskap og kompetanse, 2) samarbeid og koordinering, 3) forebygge tilvekst til ekstremistiske miljøer, 4) re- integrering, 5) forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme gjennom internett. Fokusområder 1-4 er ansvarliggjort justis- og beredskapsdepartementet og helse- og omsorgsdepartementet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 18-21). Fokusområdet fem er knyttet til utenriksdepartementet og justis- og beredskapsdepartementet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 26). Til sammen skal alle fokusområder bidra til dannelse av en helhetlig og omfattende struktur med flere fokusområder i bekjempelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme, gjennom alle tilgjengelige og relevante nivåer.

4.2 utfordringer på mikro nivå

I dette delkapitlet skal jeg presentere utfordringer på mikro- og makronivå av det overordnede systemet. Tre hovedkategorier skal være fundamentet i dette kapitlet: kognitive gruppeassosiasjoner, fenomensjeldenhet og gruppefokus.

4.2.1 Kognitive gruppeassosiasjoner

I omtalelsen av radikaliseringsfenomenet er det to hovedgrupper som står i fokus, og som representerer de sentrale ideologiske rammene for utspringet av radikale tanker og holdninger. Disse er islamistiske forankrede grupperinger og islam- fiendtlig høyre-ekstremisme (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014, s. 10). De islamistiske forankrede ideologiske gruppene hadde et sentralt utspring i 2014 og var derfor årsaken til at avradikaliserings arbeidet ble styrket og gjenopplevd (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014). Selv om fokuset i stor grad var rettet mot denne formen for ekstremistisk ideologi, begynte trusselbildet å endre seg som et resultat av større risikopotensialet fra høyreekstreme ideologiske grupper (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 9). Dette forutsetter et allment fokus, som innebærer et godt kjennskap til de krefter som kan eksponere individer radikale og voldelige ideologier (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020).

Økte fare til høyreekstreme grupper og de reviderte tiltak med et formål om å styrke relatert kompetanse til radikaliseringsstatistikken, førte til at PST utarbeidet to rapporter om bakenforliggende kjennetegn til personer som er tilknyttet ekstreme islamistiske- og høyreekstremistiske grupperinger. Målet med utarbeidelsen av disse rapporter er å styrke den

grunnleggende kompetansen om radikaliseringsfenomenet hos utøvende aktører (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Likevel forekommer det bedre kjennskap til kjennetegn og bekymringsforhold relatert til islamistiske forankrede grupperinger enn høyreekstremistiske grupperinger, til tross for lite erfaringer med individer tilhørende denne gruppen (K 1-1 – K 2-2). Dette viser til en allmenn oppfatning om at denne gruppen er mer risikabel. Utfordringen i dette tilfellet ligger ikke i at man har god kjennskap til en gruppe, men heller at denne kjennskapen er så overdøvende at den fører fokuset vekk fra den aktuelle risikoen, som arbeidet tar sikte på å eliminere, eller svekke. Selv om dette fokuset kan virke svekkende i forhold til risikoen relatert til islamistiske forankrede grupperinger, vil den få en motsigende effekt i forhold til svekkelsen av risiko relatert til høyreekstremistiske grupperinger.

Den overdøvende kjennskapen ovenfor islamistiske forankrede grupperinger skyldes en risikoassosiasjon rettet mot islamistiske grupperinger i forhold til radikaliseringskonseptet av de utøvende aktører i prosessen (K 1-1 – K 2-2, K 4-1, K 4-2). Selv om det avfeies at et særlig fokus på muslimske miljøer og grupper er tilfellet i gjennomføringen av arbeidet (K 1-1- K 5-1), blir det ikke lagt skjul på at en særegen assosiasjon er forbundet til radikal islam i gjennomføringen av den forebyggende prosessen. Media blir bl.a. fremmet som en sentral årsak til hvorfor disse assosiasjonene er tilfellet hos enkelte utøvere. Informanten min sier følgende: «(...) man må hele tiden tvinge seg selv til å tenke mangfoldet i radikalisering. Media har bidratt til at radikal islam har vært det man har tenkt på (...)» (K 1-1). Denne kognitive assosiasjonen til radikal islam kan også trekkes tilbake til de grunnlag som det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme ble utformet etter (K 1- 2).

I tiltak som fremmes av handlingsplanen i 2014, forekommer det et stort fokus på radikale islamistiske grupperinger gjennom tiltak tre, som løfter et ønske om økt forskning på «radikaliseringsprosesser og motivasjonsfaktorer knyttet til fremmedkrigere» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014). Selv om dette ble forsøkt utjevnet gjennom en revisjon som har til formål å likestille risikopotensiale fra begge de overnevnte grupperingene i 2020 (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020), er assosiasjonen sterkt forankret hos utøvere (K 1-1 – K 2-2, K 4-1, K 4-2). I omtalelsen av forhold som kan ha hatt en negativ innvirkning på arbeidet, ble dette understreket i datamaterialet gjennom følgende utsagt: «Det voldsomme kjøret på radikal Islam for noen år siden har jo selvfølgelig festet seg sterkt både hos meg og

andre. Derfor må man hele tiden tenke høyreekstremisme som i Norge har den reelle risikofaktoren (...)» (K 1-2).

I lys av det overnevnte sitatet har medias fokus på islamistisk radikaliseringskonseptet, som et fenomen med tilknytning til ekstreme islamistiske grupperinger. Dermed har det forebyggende arbeidet utviklet seg etter denne forestillingen. Det har resultert i høyere risikoassosiasjoner til ekstremistisk islamisme hos utøvende krefter på et lokalt nivå (K 1-1 – K 2-2, K 4-1, K 4-2). Disse assosiasjoner har videre ført til større fokus på denne gruppen, samt styrket informasjonskompetansen. Fenomenologiske- og organisatoriske svakheter har ført til en styrket identifisering og håndtering av risikopotensialet knyttet til denne gruppen. Det samme kan ikke sies i forhold til risikoer forbundet til høyreekstrem radikaliseringskonseptet. Dette fører til en klar risikoforsterkende utfordring forankret i kognitive forestillinger, med relasjon til fare hos utøvende aktører i prosessen.

4.2.2 Fenomensjeldenhet

Aktører som er tildelt en formalisert rolle i forebyggingen av radikaliseringskonseptet og voldelig ekstremisme, jobber både direkte og indirekte med utjevningen av risikoforhold. Utenfor skap er identifisert som et av risikoforholdene som blir viet mye fokus (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Det blir derfor ofte arbeidet med enkeltindivider, som opplever utenfor skap og ikke konkrete problematikk i forhold til radikaliseringskonseptet (K 1-1). Konkrete problematikk er tilfellet dersom det forekommer klare tegn på at individ er i ferd med å radikaliseres. På bakgrunn av dette har det utviklet seg inntrykk om radikaliseringskonseptets begrensede aktualitet hos utøvere (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Denne forestillingen fører til større mestring av generell forebygging, også hos aktørene som er tilegnet en formalisert og direkte forebyggende rolle mot radikaliseringskonseptet og voldelig ekstremisme (K 1-1 – K 5-1). Etablerte rutiner for å begrense radikaliseringskonseptet har derfor utviklet seg til å bli en del av arbeidets formaliserte oppgaver. En av SLT-koordinatorene belyser følgende: «Det er et tema vi må kunne noe om, men som vi ikke fokuserer mye på. Det kan skje, men sannsynligvis skjer det ikke» (K 1-2).

Gjennom informantenes beskrivelse kommer det til uttrykk at formaliserte tiltak, som er iverksatt for å begrense risikoen forbundet til et fenomen, får et svekket fokus på grunnlag av dens aktualitet. Dette fører til at relevante praksiser som er utarbeidet har blitt lite observante

og mekaniske. Dette skyldes at arbeidspraksisen går fra å ha et mål om å begrense risikoer gjennom å forebygge til å følge prosedyrer mekanisk for å kunngjøre arbeidet. Med dette er det utviklet svakheter i utføringen av tilpasset og målrettet arbeid for motarbeidelsen av radikaliseringsfenomenet. Utenforliggende forhold, som mindre mediefokus og svakere nasjonal og internasjonal aktualitet av radikaliseringsstatistikken fremmes som sentrale årsaker for hvordan dette inntrykket har utviklet seg mellom utøvere (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Til tross for at utenforliggende årsaker har bidratt til utviklingen av inntrykket om radikaliseringsfenomenets svake eksistens, kan det ikke sees vekk fra at mangelfulle organisatoriske mekanismer er grunnårsaken til at arbeidet ikke har fått en jevn aktualitet (K 1-1, K 1-2, K 5-1).

4.2.3 Gruppefokus på barn og unge

Fokuset som føres av individuelle aktører i arbeidet med avradikalisering, er avgjørende for risikoen som blir identifisert for så eliminert. Mitt datamateriale belyser at et dominerende fokus på barn og unge i alder 13-18 år er tilfellet i det aktualiserte arbeidet (K 1-1 – K 6-2). Dette skyldes et ønske om å forebygge radikaliseringsprosess tidligst mulig gjennom identifisering av bekymringer i en ung alder (K 1-1- K 5-1). En av informantene sier i den forbindelse følgende: «(...) vår form for forebygging vil komme lenge før man beregner et individ til å utgjøre en trussel (...)» (K 2-1). På bakgrunn av dette, er det dannet tette relasjoner med offentlige aktører som skole og fritidsorganisasjoner.

Omfattende fokus på barn og unge gjør at mindre fokus er viet for å kunne fange opp risikopotensialet hos grupper som ikke tilhører dette alderssegmentet. En av informantene belyser dette gjennom følgende utsagt: ”Det er selvfølgelig folk i miljøer som vi ikke kommer i kontakt med, fordi de ikke passer målgruppen vi operer med» (K 1-1). Dette inntrykket bekreftes videre gjennom enda et utsagn i relasjon med en samtale om fokusgruppene av arbeidet:

Det er jo sånn at dem vi jobber med er barn som skal være på skolen, men ikke er det. Med et formål om å komme i relasjon til dem for å sette dem tilbake til det ordinære. For lar man det gå og de blir eldre og kommer seg ut av systemet, så vil risikoen forbundet med dem bli større (K 1-2).

Inntrykket underbygges videre gjennom en analyse av utdanningsbakgrunnen til involverte informanter i studien. Syv av informantene har en eller flere utdanning relatert til barn og unge. De mest fremtredende utdanningsområder er lærer, barnevernspedagogikk og barne- og ungdomsarbeid (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2, K 3- 1, K 6-1, K 6-2). Det forekommer gjennom flere av informantene at det ikke eksisterer et formelt krav om å ha utdanningsbakgrunn relatert til barn og unge for å tilegnes disse stillingene (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2). Til tross for dette har alle de overnevnte organer en hovedstyrke relatert til tidligere erfaringer med barn og unge (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2, K 3- 1, K 6-2). I tillegg til et oppspist arbeid ovenfor denne gruppen gjennom utøvelsen av generell forebygging i relasjon med radikaliseringsmatikken. Offentlige og private aktører retter fokuset på bar og unge, noe som svekker det forebyggende arbeidets formål om å nå personer med risiko potensial (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2, K 3- 1, K 6-2). Dette fører til at sannsynligheten for avverging istedenfor å forebygge vil være tilfellet, dersom risikopersoner utenfor dette segmentet blir identifisert (K 5-1).

Den offentlige aktøren som fanger opp risikopersoner utenfor aldersgruppen mellom 13- 18 år, er Nav (K 1-1). Samarbeid, i form av kontakt og informasjonsdeling med denne aktøren er svakt (K 2-1- K 5-1). Slik det er utdypet videre i teksten, skyldes denne svakheten tradisjonelt strenge lov restriksjoner forbundet til informasjonens konfidensialitet og taushetsbestemmelser (K 1-2 - K 2-2, K3-2 - K 5-1). Det iverksatte forebyggingssystemet er dermed utformet på en måte som er utelukkende ovenfor risikopersoner utenfor den gjeldende fokusgruppen. Med utgangspunktet dette, og i risikoassosiasjoner til islamistiske forankrede grupperinger (K 1-1 – K 2-2, K 4-1, K 4-2). Kan det klargjøres at forebyggingssystemets fokus, med forankring i det individuelle nivået, avgjør retningen arbeidet utvikler seg imot. Utviklingen av arbeidet påvirkes også av aktørers oppfatning om radikaliseringsfenomenets begrensede eksistens (K 1-1, K 1-2, K 5-1).

Det konkluderes med at ønske om tidlig forebygging hos utøvere, samt den bakenforliggende kompetansen relatert til barn og unge, har bidratt til et ensrettet fokus mot dette alderssegmentet (K 1-1 – K 6-2. Dette virker utelukkende ovenfor risikopersoner utenfor denne gruppen. Selv om denne utfordringen er tilfellet på mikronivå, må den sees i relasjon med institusjonelle sammensetninger. På bakgrunn av dette, vil utfordringer som er identifisert på det overordnede nivået av systemet belyses.

4.3 Utfordringer på makro nivå

Etter å ha belyst risikoforsterkende utfordringer på mikro nivå av forebyggingsystemet, vil utfordringer på makro nivå settes i fokus.

4.3.1 Taushetsplikten i sentrum

Taushetsbestemmelser inneholder utfordrende tendenser i gjennomføringen av tverrfaglige samarbeid mellom involverte aktører som arbeider med avradikalisering (K 1-2 - K 2-2, K3-2 - K 5-1). Taushetsplikten blir i denne sammenhengen definert som den lovfestede hindringen for kommunikasjon, og skal bidra til å avverge at informasjon som befinner seg hos et individ eller aktør skal overføres til et annet (Gundhus et al., 2008, s. 149). Flere utfordrende aspekter anvendes i og mellom aktørene, i avradikaliserings prosessen. De mest fremtredende utfordringen som forekommer i benyttelsen av lovverket, deles inn i to kategorier. Den første kategorien er relatert til lovverkets endrende karakter i relasjon til aktøren som benytter den (K 1- 1- K 4-2, K5-1, K 6- 1, K 6- 2). Den andre kategorien er forbundet til utøverens forståelse av relevante lovbestemmelser i anvendelsen av taushetsplikten (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2).

Lovlige restriksjonen til taushetsbetraktningene er ulike, avhengig av hvilken aktør den distribueres av (Gundhus et al., 2008, s. 151). For en fullkommen forståelse av hvordan denne bestemmelsen utgjør en utfordring i tverrfaglige sammenkomster (Justis- og beredskapsdepartementet, 2015), skal anvendte lover i forhold til hvert organ presenteres. Mitt datamateriale oppklarer lovverksbestemmelsene til tre organer, som er: (1) statlige/ offentlige forvaltningsaktører (K 1- 1- K 4-2), (2) Politiet (K5-1) og (3) private aktører (K 6- 1, K 6- 2). Private aktører omfatter i den generelle konteksten alt fra hjelpeorganisasjoner, idrettslag, etniske foreninger og trossamfunn (Gundhus et al., 2008, s. 152). Dermed skal en innskrenking til muslimske trossamfunn være gjeldende for denne sammenhengen. Den offentlige sektoren er meget omfattende og inkluderer mange underorganer som helsetjenesten, sosialtjenesten (Nav), barnevernstjenesten, forvaltningsaktører, skoler ol. (Lid et al., 2016, s. 113). Selv om forvaltningsloven av 10. februar 1967 §§ 13 er utgangspunktet for lovbestemmelsens nedfellingsbarhet, gjelder dem ikke for sosialtjenesten og barnevernet (Gundhus et al., 2008, s. 152). Nedfelte bestemmelser i sosialtjenesteloven av 12. desember 1991 og barnevernloven av 17. juli 1992, gjelder for disse aktørene (Tabell 3) (Gundhus et al., 2008, s. 152).

Det forekommer derfor en innstramming av informasjonen som kan utveksles fra sosialtjenesten og barnevernet (K 2-1). Barnevernet og sosialtjenesten er av viktighet for dannelsen av et fullkomment bilde om et individ utgjør risikopotensiale, noe som bidrar til fastsettingen av relevante handlingsmønstre (K 5- 1). Særlig sosialtjenesten trekkes frem til å være av viktighet, på bakgrunn i aktørens kontakt med risikopersoner utenfor fokusgruppen på barn og unge (K 4-2).

Tabell 3 - Taushetsplikstens lovfestede forankringsområder og tøyelighetsgrad hos forvaltningsaktører, private aktører og politiet.

Aktør	Statlige/ offentlige forvaltningsaktører			Politiet	Private aktører
	Andre offentlige aktører	Barne-vernet	Sosial-tjenesten		
Lovbestemmelse	Forvaltningsloven av 10. februar 1967 §§ 13	Barnevernloven av 17. juli 1992 gjelde	Sosialtjenesteloven av 12. desember 1991	Straffeprosessloven av 22. mai 1981, nr. 25 §§ 61 a Politoloven av 4. august 1995 nr. 53 § 24, jf. Forvaltningsloven §§ 13	Ingen konkretisert lov forankring
Tøyelighet (høy, middels og lav)	Middels	Lav	Lav	Høy	Høy

Fokuset føres dermed videre til de resterende aktører som er belyst gjennom studiens datamateriale. Politiet tar utgangspunktet i taushetsreguleringene fra straffeprosessloven av 22. mai 1981, nr. 25 §§ 61 a og politiloven av 4. august 1995 nr. 53 § 24, jf. forvaltningsloven §§ 13 (Gundhus et al., 2008, s. 152). Disse lovbestemmelse gir politiet muligheten til å være tøyelige i deres formidling av informasjon med eksterne aktører (K 5-1). Tøyelighet er i denne sammenhengen evnen til å dele, samt kreve informasjon. Årsaken til dette, skyldes ansvarsområdene og oppgavene som politiet har. Særlig deres rolle som informasjonsutvekslede mellom alle organene på det forebyggende systemet (K 5-1). Det forekommer

derfor ingen begrensninger i å tilegnes informasjon om risikopersoner hos andre enn sosialtjenesten og barnevernet. Begrensningene kan forekomme i utvekslingen av informasjon med private aktører (K 6-1). Dette grunnet en svake lov reguleringer ovenfor dem (K 6- 2). Disse begrensningene er spesielt synlige i SLT sammenhenger (K 6-1, K 1-1).

Overføres fokuset til ulike etaters utøvelse av taushetsplikten, blir det bemerket at en manglende forståelse av lovens innhold, er tilfellet hos utøvende aktører (K 4-1, 4-2). Selv om informantene trekker frem taushetsbegrensninger som en aktuell utfordring gjennom deres arbeid, forekommer det en uklarhet om innholdet av taushetslovgivningen som er relevant for dem (K 1-1- K 2-2, K 4-1, K 4-2). Dette reiser spørsmålet rundt om de overnevnte utfordringer i seg selv er svekkende, eller om et mangelfullt innsyn i lovens innhold er det problematiske elementet. Dettet etterlater oss med to utfordringer forbundet til prosesseringen av taushetsbestemmelsene blant ulike aktører. Den første hovedutfordringen forbundet til strenge restriksjoner ovenfor sosialtjenesten og barnevernet. Problematikken i denne sammenhengen er forekomsten av svak tilgang til avgjørende informasjon, samt begrenset informasjonsutbytte i tverrfaglig sammenkomster. Særlig sosialtjenestens tilgang til informasjon med effekt på identifiseringen av risikoforhold hos personer utenfor den den tradisjonelle fokusgruppen er problematisk (K 4-2). Den andre hovedutfordringen ligger i en manglende forståelse av lovens innhold (K 4-1, 4-2).

4.3.2 Trossamfunns forebyggende potensiale

I omtalelsen av de relevante aktører i samarbeidsforholdet, er religiøse trossamfunn av særegen aktualitet for den forebyggende prosessen. Dette gjelder spesielt muslimske trossamfunn, som skyldes deres mulighet til å komme i kontakt med aktuelle risikopersoner (Lid et al., 2016, s. 159), og deres troverdige og sentrale posisjonering i forhold til religiøs informasjonsutveksling (K 6-1, K 6-2). Flere forhold med utfordrende innvirkning på den aktualiserte prosessen forbundet til aktørens rolle er identifisert.

De mest oppmerksomhetsvekkende elementer er forbundet til aktørens direkte erfaringer med å avverge risikosituasjoner, relatert til radikaliserings og voldelig ekstremisme (K 6-1, K 6- 2). Denne erfaringen er dyptgående og direkte i forhold til opplevelsen hos andre aktørene som er innlemmet i min studie. Dette har hatt en innvirkning på aktørens styrke i forhold til kjennskap, identifisering, og forebyggingsmetodikken som benyttes. Et styrkende særegent verktøy som muslimske trossamfunn besitter i forhold til andre forebyggende aktører, er deres

evne til å anvise religiøs informasjon (K 6-1, K 6-2). Radikaliseringsfenomenet styrkes av utydelige ideologiske appeller som benytter religiøse påstander for en bedre underbygging av ekstreme poeng (K 6-1, K 6-2). Svak identitetstilhørighet og lite religiøs kunnskap kan dermed omhandles til essensielle risikoforhold for personer som eksponeres til ekstremistiske religiøse ideologiske grupper (K 6-1).

Moskeene og andre trossamfunn kan gjennom en klar religiøs informasjonsutveksling svekke dette fenomenet, gjennom dannelsen av informasjonsskjold i de muslimske samfunn. Likevel forekommer det barrierer relatert til aktørens samarbeid med andre kommunale forebyggingsaktører. I tillegg til utfordringer knyttet tilgang på ressurser og en utspredd holdning om aktørens useriøse og usentrale forebyggende effekt (K 1-1, K 1-2, K 6-1). Disse tre forhold har en sentral innvirkende rolle på hverandre. Selv om den utspredd holdningen forbundet til muslimske trossamfunn kan beregnes som grunnlaget for de forekommende forhold. Det belyses en klar usikkerhet rundt hvorvidt muslimske trossamfunn kan beregnes som en forebyggende aktør hos de kommunale utøvere (K 1-1, K 1-2, K 2-1). Dette blir klargjort gjennom hvordan gruppen blir posisjonert ved omtalelsen av deres rolle (K 1-1, K 1-2, K 2-1). En av informantene fra enhet for forebyggende tiltak sa bl.a. følgende i spørsmålet om hvor de jobber mest målrettet med: «(...)vi har ikke jobbet aktivt opp mot miljøer ..., altså som (...) moskeer og religiøse miljøer. Der vi tenker det kan være risikorelatert ukultur» (K 2-1).

Det forekommer dermed et omfattende mistenkeliggjørende inntrykk i forhold til muslimske miljøer, som fører til en feilaktig posisjonering av deres rolle i den forebyggende prosessen. Utspredd risikoassosiasjoner fører til en svekket annerkjennelse av aktørens særegne og sentrale forebyggende mekanismer. Dette bidrar til utfordringer i benyttelsen av aktørens fulle potensiale gjennom realiseringen av den forebyggende prosessen. Likevel er ikke dette den eneste grunnen til at offentlige/ kommunale aktører ikke innlemmer de muslimske trossamfunn i den forebyggende prosessen, for deres rolle som et privat, frivillig organ er en klar innvirkning. En av informantene tilhørende det Islamske forbundet uttrykker dette gjennom følgende utsagn:

(...) Noen ganger føler vi at vi blir ansett som en useriøs aktør på grunn av det frivillighets elementet. Selv om de resultatene vi får, basert på frivillighet er mye mer

effektive enn mange av de store godt etablerte organisasjoner med mange ansatte(...) (K 6-1).

Dette kommer særlig til uttrykk gjennom samarbeids svakhetene som er identifisert mellom denne organene og de kommunale etater som er innlemmet i studien (K 1-1, K 1-2, K 2-1, K 2-2, K 6-1, K 6-2). For det har seg nemlig slik at samarbeidet forekommer tettest mellom de muslimske trossamfunn og politiet i forbindelse med generelle oppdateringer og / eller ved situasjoner med høy alvorlighetsgrad. Det forekommer ellers lite samarbeid med kommunale etater i relasjon med det generelle forebyggende arbeidet som gjøres (K 5-1, K 6- 1, K 6- 2). Det belyses videre at klare ressursmessige begrensinger ligger til grunn for hvorfor muslimske trossamfunn ikke kan utgjøre en sterkere forebyggende rolle. Det kommer fram to aspekter av hvordan knappe ressurser kan virke begrensende for utføringen av arbeidet. Der den ene er relatert til at denne aktøren ikke har fast betalte ansatte, med et hovedfokus på generell forebygging (K 6-1, K 6- 2). Den andre forankres derimot i vanskeligheter i å tilegnes relevante ressurser grunnet de utsprede holdninger i forhold til muslimske miljøer og trossamfunn (K 6- 1, K 6-2).

4.3.3 Media og offentlig retorikk

Slik det allerede har blitt belyst gjennom flere av de overnevnte svekkende utfordringer, har media hat en styrkende innvirkning på flere nivåer ved den aktualiserte prosessen. Llikevel er det verdt å bemerke at den offentlige retorikken som er reflektert gjennom media har sin hovedutfordring i relasjon med dens holdningsskapende styrke. Det store mediefokusert på radikaliserings og det særegne negative fokuset som er, og var viet muslimske grupper og miljøer har ført til utviklingen av dyptliggende assosiasjoner med en innvirkning på det forebyggende arbeidet som er implementert (K 1-2).

Denne innvirkningen er først og fremst relatert til det holdningsskapende spektret som er blitt skapt av media i forhold til radikaliseringsstatistikken. Her er det særlig to områder som er av relevans. Det ene er relatert til den negative og direkte assosiasjonen av muslimske religiøse aktører opp mot radikaliseringskonseptet. Dette kommer frem gjennom følgende uttalelse om den muslimske gruppens relasjon til radikaliserings: «(...) uten at jeg skal si at jeg opplever det ene eller det andre. Bare les i media. 90% av det som blir skrevet om islam og muslimer er kjeldent noe positivt (...)» (K 1-2). Utspredelsen av et inntrykk om at det er en relasjon mellom utviklingen av et radikalt tankemønster og tilhørigheten til en muslimsk gruppe, er et

av de sterkeste innvirkninger som media har hatt. Videre har mediefokusert på dette fenomenet ført til utviklingen av gjentakende inspirerende elementer i forhold til risikoindivider, som er i ferd med å bli radikaliseret. Dette understrekes gjennom følgende uttalelse med en av de kommunale deltakende informantene: «(...) Veldig mange av de som jeg tenker beveger seg i den retningen har hentet inspirasjon fra media. Du kan jo finne veldig mye på nett, men hvis du får det bekreftet i et sånt polarisert mediebilde så vil det virke triggende(...)» (K 1-1).

Det har med utgangspunktet i dette utsagnet blitt identifisert to utfordringer i forhold til det praktiserte arbeidet på bakkenivå. Disse er relatert til det fokuset arbeidet heller i retningen av og tillitten til offentlige utøvende aktører i regi av medias uttalelser og vinkling av radikaliseringskonseptet. (K 1-2, K 2-1, K 6-1, K 6-2). Slik det har blitt belyst tidligere, har fokuset arbeidet heller i retningen av en stor innvirkning for utfallet av arbeidet, og de resultater man kan forvente. Media har i dette tilfellet hatt en påvirkning på både de kognitive assosiasjoner og inntrykk som er dannet i denne forbindelsen, samt en effekt på hvordan utviklingen av systemet og praksisen har utviklet seg. Det er derfor ingen tvil om at deltakere i muslimske grupper kjenner på mistenkeliggjøring fra både offentlige og ikke offentlige medlemmer (K 6-1, K 6-2). Et av informantene i det islamske forbundet belyser dette gjennom følgende uttalelse: «Stigmatiseringen av oss fra politikere og media er ofte tilfellet. Vi merker at vi møtes med stor mistenkeliggjøring når vi bl.a. søker om støtte eller bistand fra offentligheten» (K 6-2).

Disse forhold sier oss lite om hvorvidt det forekommer svekkende utfordrende elementer på den aktualiserte prosessen som gjennomføres, men gir oss heller et innblikk i hvordan medias dekning kan ha hatt en effekt på viktige forhold som er relatert til prosessen. Dette utelukker ikke at de utfordringer på den aktualiserte prosessen på grunn av mediedekningen har vært tilfellet. Den mest sentrale utfordringen som er identifisert er relatert til tillit (K 1-2, K 2-1, K 2-2). En av informantene i enhet for forebyggende tiltak beskriver dette som følger:

Hvert fall på barnevernsruta så har vi noe som kalles for selvoppfyllende profetier. Dette handler om at dersom du kontinuerlig blir fortalt at du er stygg og slem og sånt, så vil du til slutt begynne å tro på det. Det er ofte det man snakker om, enten det er stopp og sjekk av politiet eller beskrivelser i media, får ungdommer til å føle at de ikke er gode nok. Mange tror at vi som jobber i [REDACTED] er de samme som sitter og

skriver alle disse tingene og at vi mener det samme, så folk blir ofte overrasket når de snakker med meg. Har ofte fått reaksjoner som oj ... du er jo grei, eller du er jo kul. Media gir ofte et «oss mot dem»-inntrykk(...) (K 2-1).

Viktigheten av tillit i aktualiseringen av det forebyggende arbeidet understrekes videre i dette utsagnet: «Det er viktig at ungdommer føler seg trygge. Hvis man ofte leser at utledninger er ditten, og utledninger er datten på media, så har man en litt svekket tillit. Denne må styrkes for at det skal være mulig å jobbe forebyggende» (K 1-2). De utøvende frontfigurer er avhengig av å arbeide tett med risikopersoner, noe som forsterker viktigheten av et sterkt tillitsforhold. Det belyses av alle de involverte informanter at den viktigste forutsetningen for vellykkede resultater i praktiseringen av deres arbeid, er at det forekommer gode tillitsrelasjoner med de individer som er i kontakt med systemet. Dette vil ikke kun ha en påvirkning i forhold til de resultater som man ønsker å oppnå, men også ovenfor hvorvidt man greier å komme i kontakt med risikopersoner (K 1-1-K 3-2). Arbeidet føres ofte mot individer som sliter med bl.a. utenfor skap (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Dette forutsetter sterkere tillitsforhold enn det som ville vært nødvendig i normalsituasjoner (K 1-1-K 3-2).

De mest utfordrende elementer som er reflektert gjennom det forebyggende arbeidet som et resultat av medias fokus på radikaliseringskonseptet, ligger i dens holdningsskapende effekt. En tilknytning av muslimske grupper til radikaliseringskonseptet har bidratt til utviklingen av en assosiasjon, som er svekkende i utøvelsen av det forebyggende arbeidet (K 1-2, K 2-1, K 6-1, K 6-2). I tillegg til dette bidrar mediefokusert til utviklingen av gjentakende inspirerende elementer i forhold til risikoindivider som er i ferd med å bli radikalisert (K 1-1). Den siste svakheten som forekommer av medias fokus på radikaliseringsfenomenet, er tilknyttet til et svekket tillitsforhold mellom utøvende frontfigurer og personer i kontakt med systemet (K 2-1, K 1-2).

4.4 Mulige endringer i systemet

Hittil har det blitt inkludert seks sentrale utfordringer med svekkende effekt på det aktualiserte forebyggende arbeidet, som er utviklet for begrensningen av radikalisering og voldelig ekstremisme. Dette fører oss til det siste forskningsspørsmålet om endringer, som kan styrke det eksisterende systemet, for å redusere utsprunget av radikalisering og voldelig ekstremisme. Endringene kan enten etableres gjennom nye tiltak, eller gjennom

rehabiliteringen av eksisterende funksjoner. Mulige endringer skal drøftes i forhold til identifiserte utfordringene som er belyst i datamaterialet.

4.4.1 Kunnskaps- og kompetansedyrking

Styrkingen av kunnskap og kompetanse fremmes som et sentralt fokusområde i handlingsplanen av 2014 og 2020 (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Det er i den forbindelse utviklet ti tiltak for å styrke kunnskapsbasisen i systemet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 14). Særlig tiltak to som er rettet mot utviklingen av en nasjonal veilednings og ressursfunksjon, og tiltak ti omhandlende gjennomføringen av en nasjonal konferanse om forebyggingen av radikaliserings og voldelig ekstremisme, er utviklet som for å styrke den fenomenologiske forståelsen. Samt, sikringen av erfaringsutveksling i forhold til radikaliseringskonseptet blant utøvere (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 15,18). PST utarbeidet bl.a. to rapporter om de mest aktuelle bakenforliggende kjennetegn, for personer tilknyttet til ekstreme islamistiske- og høyreekstremist ideologiske grupperinger. Dette i et forsøk på å styrke bakgrunns kompetansen hos utøvere (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020).

Til tross for dette, er det identifisert risikoforsterkende utfordringer forbundet til utøveres assosiasjoner til islamistiske grupper i håndteringen av denne tematikken (K 1-1 – K 2-2). Dette gir inntrykket av at allerede etablerte tiltak med formål om å styrke kunnskapskompetansen i radikaliseringsfenomenet, er etablert på en feilaktig og dyptliggende assosiasjon ovenfor en gruppe. Dette har en svekket effekt på håndteringen av risikopotensialet forbundet til høyreekstreme grupperinger (K 1-1 – K 2-2). Dermed er det vesentlig å utarbeide tiltak, som retter fokuset mot utviklingen av et nøytralt kunnskapsgrunnlag om radikaliseringsfenomenet. Arrangering av en årlig nasjonal konferanse er nyttig for å styrke kunnskapsgrunnlaget hos utøvere (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 18), likevel er dens sjeldenhet dempende for rehabilitering av dyptliggende assosiasjoner (K 1-1 – K 2-2). Styrkingen av en faglig og nøytral kunnskapsbakgrunn gjennom iverksettelsen av gjentakende informerende mekanismer, i form av jevnlig kursing og skolering om tematikken, vil virke styrkende i forhold til flere av de identifiserte risikoforsterkende utfordringer. Det vil også bidra til utjevningen av arbeidsfokuset, samt nøytralisere systemets gruppefokus (K 1-1 – K 6-2). Likevel kan man ikke nøye seg kun på informative krefter, for svekkelsen av utfordringer relatert til det utelukkende gruppefokus

som systemet er innsnevret til å nå (K 1-1 – K 6-2). Flere risikosvekkende anbefalinger i forhold til denne utfordringen, vil derfor klargjøres videre i teksten.

En hyppig og regelmessig informasjonsutviklingsmekanisme, vil virke avtagende i utfordringen om fenomensjeldenhet. En jevnlig påminnelse om radikaliseringsfenomenets aktualitet vil holdet fokuset jevnt over tid (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Styrkingen og reformeringen av tiltak som bidrar til utviklingen av kunnskaps- og kompetansenivået hos utøvere vil være sentralt (K 1-2, K 5-1). Dette vil gi et godt utgangspunkt for styrkingen av kunnskapsnivået hos utøvere, samt vil endringer være nødvendige. Utfordringer som er identifisert i forbindelse med lovfestede tiltak og forhold omkring taushetsplikten har skylden i dette (K 4-1, 4-2). Problematikken ligger i utøveres manglende forståelse av lovens innhold (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Her er det andre informasjonsmekanismer som må styrkes for reduseringen av denne utfordringen. Det mest sentrale kontrollverktøyet som kan utvikles i denne forbindelsen, er gjennom kompetansedyrking av lover som er relevante for ulike aktører (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Dette vil virke bidragsytende i utviklingen av bedre kjennskap om lover som er tilknyttet egen organisasjon. Videre er det nødvendig med skolering rundt regler som er relevante i et tverrfaglig samarbeid (K 4-1, K 4-2).

Det kan oppsummeres med at kunnskaps- kompetansedyrking er nødvendig for reduseringen av utfordringer forbundet til ukorrekte gruppeassosiasjoner. Et ensidig gruppefokus mot barn og unge, samt et mangelfull kjennskap til lovpålagte betraktninger er fundamentalt.

Mekanismer som iverksettes for å oppnå bedre kunnskap og kompetanse må være kontinuerlige og gjentakende. Det er verdt å påpeke at det må flere støttemekanismer til for å sikre en bedre utjevning av målgruppen, som systemet er basert på, samt utfordringer relatert til taushetsbetraktninger.

4.4.2 Forbedret samarbeidsforhold

For utjevning av utfordringer relatert til taushetsbetraktninger og systemets ensrettet fokus på barn og unge, er endringer av samarbeidssituasjonen nødvendig. Det er utviklet syv tiltak som har til formål å styrke det tverrfaglige samarbeidet og koordineringen mellom involverte etater (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 14). Tiltakene fremmer ikke en forsterking av samarbeidet mellom Nav, barnevernet og formaliserte aktører (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 14), til tross for at et svakt samarbeid har en risikoforsterkende innvirkning på avradikaliserings prosessens funksjonalisering. Med

utgangspunktet i dette, vil en forsterkning av samarbeidsforholdet til sosialtjenesten (NAV) og barnevernet virke styrkende ovenfor det forebyggende arbeidet som er iverksatt. I tillegg vil det føre til utvidelsen av fokuset mot andre gruppesegmenter ved siden av barn og unge (K 1-1 – K 6-2).

Videre vil søkelyset settes på å styrke formaliserte aktørers tverrfaglige samarbeid med private aktører. Inkludering av muslimske trossamfunn som sentrale samarbeidsaktører vil være sentralt. Dette skyldes deres særstilte posisjonering i forbindelse med avradikalisering (K 6-1, 6-2). Dette vil ikke bidra til elimineringen av alle relaterte utfordringer, av den grunn vil det være et effektivt steg i oppløsning av mistenkeliggjørende holdninger og inntrykk ovenfor muslimske trossamfunn (K 1-1, K 1-2, K 2-1). Deres forebyggende potensiale har i flere sammenhenger vist seg å være mer effektivt enn praktiserte mekanismer fra offentlige aktører (K 1-1, K 1-2, K 2-1). Deretter anbefales det å styrke eksisterende samarbeid relatert lovfestede regler om taushetsbetraktningene. Oppdatering av eksisterende taushetslover vil være med på å styrke det tverrfaglige samarbeidet. (K 1-1- K 4-2).

Det kan konkluderes med at utviklingen av et oppdatert tausjetslovverk og inkluderingen av muslimske trossamfunn i det tverrfaglige samarbeidet (K 1-1- K 4-2), vil redusere tre utfordringer. Den første utfordringer er knyttet til et svakt samarbeid med sosialtjenesten og barnevernet (K 1-1 – K 6-2). Den andre er forbundet til utfordringene med å inkludere muslimske trossamfunn i det tverrfaglige samarbeidet (K 1-1, K 1-2, K 2-1) og den tredje utfordringen er relatert til lov forankrede regler om taushetsbestemmelsene (K 1-1- K 4-2).

4.4.3 Bedre benyttelse av muslimske trossamfunns forebyggende potensiale

Styrkingen av samarbeidet med religiøse aktører vil virke effektivt i begrensningen av utfordringer som forekommer i mistenkeliggjørende inntrykk og holdninger. Av den grunn er det flere forhold som må styrkes for en fullkommen benyttelse av muslimske trossamfunns forebyggende potensiale (K 1-1, K 1-2, K 2-1). De mest sentrale forholdet er relatert til Ressursmessige begrensninger er det første forholdet som bør styrkes. Ressursmessige begrensninger fører til at muslimske trossamfunn ikke kan mobilisere sterke forebyggende mekanismer internt i organisasjonen. Mangelen på fast betalte ansatte med hovedfokus på generell forebygging, er utfordrende for aktualiseringen av forebyggende mekanismer internt (K 6-1, K 6-2). Problematikken her er lovbestemmelsen av 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) (Regjeringen, 2021). Loven understreker at statlige

støtte til trossamfunn er tilknyttet til antall medlemmer en organisasjon har (Regjeringen, 2021). Det er verdt å undersøke hvorvidt ekstern statlig finansiering kan stride om overnevnte lov. Dersom denne loven ikke fører til begrensninger i offentlig finansiering, vil dette bidra til en økonomisk rustning i inkluderingen av muslimske trossamfunn i det forebyggende arbeidet, som er praktisert på et lokalt nivå. En statlig finansiering vil antageligvis resultere til en sterkere benyttelse av potensialet hos muslimske trossamfunn.

5 DISKUSJON

I dette kapittelet skal jeg drøfte de empiriske funnene opp mot det teoretiske rammeverket, med utgangspunkt i forskningsspørsmålene. Jeg vil innledningsvis drøfte de mest sentrale funnene knyttet til utfordringer på mikronivå i arbeidet med avradikalisering og intervensjon. forhold hos individuelle aktører i prosessen vil være i fokus. Deretter vil jeg diskutere utfordringer på makronivå, i lys av studiens teoretiske rammeverk og relevant forskning. Avslutningsvis vil det diskuteres hvorvidt relaterte endringer kan virke styrkende i ovenfor det etablerte forebyggende systemet.

5.1 Hvilke utfordringer kan identifiseres på mikro nivå, i arbeidet med avradikalisering og intervensjon?

5.1.1 Kognitive gruppeassosiasjoner

Den menneskelige atferden er påvirket av kognitive inntrykk og assosiasjoner (Renn, 2008, s. 93). Mitt datamateriale viser en gjennomgående tendens til at radikaliseringsfenomenet ofte forbindes med islamistiske grupperinger (K 1-1, k 2-2). Slike assosiasjoner og inntrykk er ikke nødvendigvis negative i seg selv, men et ensrettet kjennskap til en gruppe, i dette tilfellet radikale islamistiske grupperinger, er problematisk. Problematikken ligger i at det forekommer et nærliggende fokus på en bestemt gruppe. Dette fører til at man utelukker andre risikoer, forståelser og tilnærminger til radikaliseringsfenomenet (K 1-1, K 2-2). Den reviderte handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme belyser at kunnskap og kompetanse er grunnmekanismer for det forebyggende arbeidets funksjonalitet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020, s. 15).

Reasons (1997) forskning på interne kontrollmekanismer, fremmer viktigheten av et styrket kunnskapsgrunnlag i forsterkelsen av et system mot potensielle farer. De interne kontrollmekanismer handler i denne sammenhengen om et styrket kunnskapsgrunnlag

(Reason, 1997, s. 61). Dette styrker datamaterialets belysning av at u- nøytrale assosiasjoner har en risikoforsterkende utfordrende effekt på denne mekanismen. Den originale definisjonen av risikobegrepet fremmer at en risikos utspring er forankret i sannsynligheten for at en uønsket hendelse oppstår (Sjöberg & Thedéen, s. 8), samt at usikkerhet er en meget sentral innvirkende komponent (Engen et al., 2016, s. 80). Det kan underbygges at lite kjennskap til kunnskaper rundt radikaliseringsfenomenet, bidrar til et usikkerhetsmoment i kunnskapsgrunnlaget om forståelsen av radikaliseringsbegrepet, noe som igjen påvirker håndteringen av arbeidet.

De assosiasjonene som forekommer blant mine informanter, er særlig påvirket av to forhold: På den ene siden medias massive fokus på islamistiske grupperinger i omtalelsen av radikaliseringsfenomenet – og særlig medieaktualitet i 2014 som var satt i fokus (K1-1). På den andre siden en bakenforliggende årsak som blir belyst i mitt material rundt grunnleggelsen av det forebyggende arbeidet, som viser til utviklede tiltak med et ensrettet fokus på å øke kjennskap til radikaliseringsprosesser og motivasjonsfaktorer knyttet til fremmedkrigere (K 1-2) (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014, s. 14). De tiltak og den kunnskapen som var tilfellet ved fenomenets oppstart, var med på å prege hvordan systemet ble grunnlagt. Utfordringen er forankret i systemets manglende evne i å tilpasse seg den oppdaterte kunnskapen som er belyst av eksperter etter at grunnlaget var satt (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Disse overnevnte påvirkende komponenter, er av viktighet i behandlingen av denne risikoforsterkende utfordringen, forankret i assosiasjoner hos utøvere (Eid & Johnsen, 2006, s. 298-313).

Videre vil de overnevnte komponenter knyttes til nivåer av Renn og Rohmanns (2000) integrerte modell av de kontekstuelle nivåer av risikopersepsjon (Renn, 2008, s. 141). Det kognitive- og affektive nivået fokuserer på de overordnede individuelle overbevisninger, som legger grunnlaget for hva en beregner som risikabelt (Renn, 2008, s. 142). Denne påvirkes av blant annet kompetansebakgrunn, arbeidsopplæring og arbeidserfaring. Med utgangspunktet i dette kan det trekkes linje mellom dette nivået og den belyste dataen omkring det forankrede organisatoriske rammeverket, som vektlegger et særegent fokus på islamistiske radikale grupperinger (K 1-2). Fokuset ble utformet gjennom etableringen av arbeidet i 2014 (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Med dette føres vi videre til det medieforsterkende komponenten (K1-1), som har en klar tilknytning til det tredje nivået av modellen. På det

nivået vektlegges de sosiale- institusjonelle forholdene (Renn, 2008, s. 143). Det innsamlede datamaterialet vektlegger medias rolle i utformingen av eksisterende holdninger og oppfatninger om radikaliseringsfenomenet (K 1-1, K 1-2).

Det er verdt å stille spørsmål rundt hvorvidt medias langvarige fokus har bidratt til negativ oppmerksomhet mot islam og muslimske grupper, og om media har en risikoskapende eller risikoforsterkende effekt (Renn, 2008, s. 143). Sjöberg and Wåhlberg (1998) avfeier at media er skapende av disse holdninger. Videre forskning hevder at medias rolle virker forsterkende i forhold til risikooppfatninger som allerede er eksisterende hos individer, selv om de ikke har direkte erfaringer med et fenomen (Sjöberg & Thedéen). Dette fører til at media ikke er alene om å forme holdninger og oppfatninger i forhold til en risiko, men heller virker bidragsytende i forsterkelsen av dem (Renn, 2008, s. 143). Medias påvirkning på assosiasjoner som foreligger hos enkelte individer i systemet er med på å forsterke eksisterende organisatoriske svakheter.

5.1.2 Fenomensjeldenhet

Omfattende mediefokus rundt et fenomen, bidrar til en økt opplevelse av aktualitet, noe som igjen er med på å videreføre en styrket handlingsaktivitet rundt et tema. Det vil si at lite fokus vil medføre et svakt handlingsmønster. Dette belyses særlig gjennom det andre funnet av det innsamlede datamaterialet rundt fenomensjeldenhet som en risikoforsterkende utfordring (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Videre i materialet blir det belyst en utspredd holdning om at radikaliseringsfenomenet er et svakt og sjeldent fenomen (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Selv om det ikke forekommer noen statistiske indikatorer på hvorvidt dette stemmer eller ikke, har det blant de utøvende frontfigurer blitt dannet et klart inntrykk rundt radikaliseringsbegrensede eksistens (K 1-1, K 1-2, K 5-1).

Det kan dermed argumenteres for at utenforliggende endringer i form av færre terrorangrep, en svekkelse av globale terrororganisasjoner som den islamistiske staten, og bedre kjennskap til risikoer og påkjenninger som følge av fenomenets stedfeste, har virket styrkende i forhold til forankringen av dette inntrykket blant de utøvende frontfigurer (Doosje et al., 2016). Til tross for at svekkelsen av utenforliggende risikoforsterkende komponenter er til å kjenne på, er det ingen tvil om at et svakere fokus vil føre til reduseringen av det intervensjonsmønsteret. Utspredningen av dette inntrykket blant utøvere fremstår som en del av svakheter. Likevel kan det ikke ses vekk fra at dette kun er en konsekvens av organisatoriske

mangler, tilknyttet til systemets fraværende evne i å tilpasse seg de utenforliggende omgivelser (Reason, 1997, s. 9)

De identifiserte svakheter kan trekkes opp mot både organisatoriske og menneskelige feil (K 1-1, K 1-2, K 5-1). «*The swiss cheeze modell*» redegjør for at feil i et system, enten skuldes aktive eller latente feil. De aktive feil forekommer gjennom menneskelige aktører (Reason, 1997, s. 10), mens de latente feil er integrert i et mer overordnet og komplekst nivå av et system (Reason, 1997, s. 10-11). Dermed støtter denne teorien det belyste inntrykk om forekomsten av utfordringer som på de individuelle opplevelser og det praktiserte systemet. Utøvernes opplevelse av radikaliseringsfenomenet som lite aktuelt er svakheten forankret i de menneskelige aktører. Den organisatoriske mangel på fleksibilitet er forankret i det overordnede nivået av det etablerte forebyggende systemet.

I tillegg til dette kan det påpekes at systemets manglende evne i å opprettholde en kontinuitet for å bevare radikaliseringsfenomenet som aktuelt, er utfordrende i denne sammenheng. Organisatorisk fleksibilitet har en sentral innvirkning på en effektiv tilpasning til endringer (Reason, 1997, s. 213). Spor av denne dyptliggende systemforankrede svakheten kom til synet gjennom den første identifiserte utfordringen, omhandlet et større fokus på islamistiske forankrede grupperinger (K 1-1 – K 2-2, K 4-1, K 4-2). Systemets mislykkede evne til å endre de eksisterende fastsatte kunnskaper, setter grunnlaget for utøveres risikoassosiasjoner (K 1-2). Utøvende frontfigurer i den forebyggende prosessen er bærere av arbeidets kvalitet og i dette tilfellet gir utrykk for risikoforsterkende holdninger. Det kan argumenteres for at aktive feil også er tilfellet, på grunn av utførelser knyttet til forankring i de menneskelige handlinger som blir utført i en organisatorisk setting (Reason, 1997, s. 910).

5.1.3 Gruffefokus på barn og unge

Systemets ensrettede fokus frembringer flere utfordrende elementer i aktualiseringen av det forebyggende arbeidet. Et omfattende gruffefokus på barn og unge i alder 13-18 år er identifisert (K 1-1- K 6-2). Fokuset på alder er ikke like dyptgående som den overnevnte utfordringen, men påvirker forløpet av handlingsmønstrer i stor grad (K 1-1, K 5-1, K 2-2). Svakheten i denne sammenheng ligger i et integrert systemfokus som bidrar til et fastsatt mønster som utelukker relevante risikopersoner utenfor dette alder segmentet fra å bli identifisert (K 1-2). Verktøy som benyttes til å forebygge er skreddersydd denne aldersgruppen, noe som bidrar til at en identifisering av risikopersoner utenfor denne gruppen,

vil være tilfellet for sent til å ha en virkende forebyggende mekanisme. Dette vil føre til nødvendigheten av avverging istedenfor forebygging, dersom man fanger opp farepotensiale før utsprunget av en påkjenning (K 1-1, K 5-1, K 2-2).

Utspringet av denne utfordringen kan trekkes tilbake til tre sentral forhold. Den første er forbundet til et ønske om å forebygge risikopotensialet tidligst mulig (K 1-1- K 5-1), da den norske forebyggings modellen på lokalt nivå tar sikte på å fremme sekundær forebygging, med et selektivt fokus på å forebygge risikogrupper. Grupper med særlige risiko- og sårbarhetsfaktorer som barn og unge (Bjørge & Horgan, 2009). Likevel kan det ikke sees bort fra at tertiærforebygging også er tilfellet. Det forutsetter et fokus på grupper og individer som utviser et faktisk problematisk handlingsmønster (Bjørge & Horgan, 2009). Det kan tenkes at det utformede systemet med ensrettet fokus mot barn og unge, bidrar til en mangelfull iverksettelse av essensielle forebyggingsmekanismer som har til formål å begrense virkningen av radikaliseringsfenomenet (Pursiainen, 2017, s. 39).

Et annet komponent er knyttet til utviklingen av et aldersrelatert gruppefokus hos de innoverte aktører. Dette reflekteres gjennom utøvernes kompetanse- og erfaringsbakgrunn, med tett kobling til barn og unge (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2, K 3- 1, K 6-2). På den måten påvirkes den overordnede overbevisningen hos de individuelle aktører i systemet, noe som kan underbygges av det andre nivået i Renns kontekstuelle modell på risikopersepsjon (Renn, 2008, s. 142). Nivået vektlegger de grunnleggende overbevisninger rundt hva som er riktig og galt, i forhold til det som kan forårsake en risiko. Samt påvirkningen som er reflektert på individenes vurdering rundt balanseringen av potensielle fordeler og risikoer (Renn, 2008, s. 142). Den omfattende arbeidserfaringen hos de utøvende personer i prosessen utelukker ikke det faktum at noen av de samme informanter har andre kompetansebakgrunn som ikke er beslektet til barn og unge (K5-1, K 6-2). Derfor er det verdt å lure på hvorfor en mangfoldig kompetanse hos noen av de involverte informanter, ikke har hatt en påvirkning på endringen av gruppefokuset som er identifisert hos de utøvende frontpersoner i den forebyggende prosessen (K5-1, K 6-2).

Den tredje komponenten handler om et svakt informasjonsnettverk mellom de involverte aktører og Nav (K 2-1- K 5-1). Denne er både en bakenforliggende årsak, men også en konsekvens av det omfattende fokuset på barn og unge. Utfordringen ligger i at Nav er den

eneste aktøren som gir tilgang til identifiseringen av risikopotensialet hos andre grupper enn barn og unge (K 2-1- K 5-1). Tidligere forskning har belyst svakheter som kan forekomme dersom samarbeidsutfordringer er tilfellet (Anne Sophie et al., 2018, s. 6). Det tverrfaglige samarbeidet mellom formaliserte aktører er en del av det utformede barrieresystemet, med et formål om å kontrollere konsekvensene av radikaliseringsfenomenet (Sklet, 2006, s. 494). Derfor kan det argumenteres for at denne utfordringen utgjør en mangel på barrierefunksjonen. Trekker man igjen modellen om «*The Swiss cheese model*», kan denne identifiserte svakheten underbygges og kobles til de latente forhold på systemet (Reason, 1997, s. 10-11). Dårlige samarbeidet med NAV skyldes en forhåndsbestemt organisering som er integrert i det forebyggende arbeidet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020).

5.1.4 Oppsummering av forskningsspørsmål 1

I dette delkapittelet har jeg diskutert for tre utfordringer som forekommer på mikro nivå av det etablerte forebyggende systemet. Tabellen nedenfor viser konkrete utfordringer og assosierte svakheter knyttet til hver utfordring

Tabell 4 Oppsummering av utfordringer på mikronivå

Utfordringer	Assosierte svakheter
Kognitive gruppeassosiasjoner	<ul style="list-style-type: none"> * Usikkerhet i håndteringen av høyreekstreme grupper * Risikoforsterkende mediefokus * Systemforankrede mangler i tilpassingen til oppdatert kunnskap om radikalisering
Fenomensjeldenhet	<ul style="list-style-type: none"> * Begrenset evne for tilpasning til utenforliggende omgivelser * Organisatorisk innskrenking i opprettholdelsen av fenomenet som aktuelt
Et mangelfullt gruppefokus	<ul style="list-style-type: none"> * Systemfokus utelukker muligheten for å begrense risikopotensialet hos andre grupper * Ensrettet kompetanse- og erfaringsbakgrunn hos utøvende frontfigurer * Lite samarbeid og kommunikasjon med Nav

5.2 Hvilke utfordringer kan identifiseres på makro nivå, i arbeidet med avradikalisering og intervensjon?

Utfordringer i arbeidet med avradikalisering blir sett på fra et makronivå i dette delkapitlet. Dette innebærer interne og eksterne institusjonelle sammensetninger mellom de involverte aktører på prosessen.

5.2.1 Taushetsplikten

I omtalelsen av utfordrende samarbeidselementer, blir forhold omkring taushetsbestemmelsene belyst. De fremtredende utfordringer i denne sammenhengen er knyttet to forhold. Det første forholdet handler om at ulike lovbestemmelser gjelder for de forskjellige nøkkelaktører i avradikaliserings prosessen (K 1- 1- K 4-2, K5-1, K 6- 1, K 6- 2). En oppklaring av ulike lov forankrede restriksjoner hos aktørene er tilfellet (Gundhus et al., 2008, s. 151). Forvaltningsloven av 10. februar 1967 §§ 13 er utgangspunktet for lovbestemmelsen. Loven gjelder ikke for sosialtjenesten og barnevernet (Gundhus et al., 2008, s. 152), noe som fører til en innskrenking rundt informasjonsutveksling mellom til de overnevnte organer i arrangementen av tverrfaglige sammenkomster (K 2-1).

Problematikken ligger i at sosialtjenesten har tilgang på en målgruppe, som er utenfor den tradisjonelle fokusgruppen mot barn og unge (K 4-2). Dårlig informasjonsflyt til sosialtjenesten er derfor problematisk ovenfor det forebyggende organets funksjonalitet i aktualiseringen av dens formål. Lite samarbeid med barnevernet reduserer tilgang på viktig informasjon om personer som kan ha et risikopotensialt. Av den grunn vil begrenset informasjon om personer med risikopotensiale, virke avgrensede i dannelsen av et fullkomment kunnskapsgrunnlag om relevante farer. Effektiviteten av arbeidets forløp vil dermed reduseres. Dette støttes av Anne Sophie (2018), som fastsetter at et svakt samarbeid med andre organisasjoner, er utfordrende for en suksessfull implementering av et forebyggendearbeid mot radikalisering og voldelig ekstremisme (Anne Sophie et al., 2018, s. 25).

Likevel kan dette ikke sies bort fra at barnevernstjenesten er i besittelsen av sensitiv og personlig informasjon, som kan settes i fare for å bli eksponert. Dette er problematisk ovenfor kravet om konfidensialitet og dermed truende ovenfor tillitten til utøverne. Anne Sophie (2018) går inn på paradokset rundt informasjonsdelen, og fremhever at det kan påvirke frontlinjepersoners troverdighet og tillitten til dem (Anne Sophie et al., 2018, s. 8). Hennes

argumenter støttes igjen av funn som bekrefter at tillitsforhold og troverdighet er avgjørende for å lykkes med enhver form for intervensjon (Fitzgerald, 2016). Til tross for at bedre informasjonsutveksling med barnevernet vil bidra til styrkingen av det etablerte samarbeidsforholdet, samt styrkingen av kunnskapsgrunnlaget om potensielle risikopersoner, vil den medføre utfordringer relatert til tillit og troverdighet.

Selv om strenge lov restriksjoner kan virke utfordrende i forhold til barnevernet og sosialtjenesten, belyser mitt datamateriale at svak lovlig kontroll rundt taushetsbestemmelsene er problematisk (K 4-1, 4-2). En begrensning i utveksling av informasjon med private aktører er også observert (K 6-1), noe som skyldes svake lovreguleringer rundt taushetsbestemmelsen (K 6-2). Disse begrensningene er særlig tilfellet i SLT (samordning av lokale rus og forebyggende tiltak) sammenhenger (K 6-1, K 1-1). Private aktørers mangfoldighet og hvorvidt det er mulig å innlemme dem i samarbeidsforholdet, vil kunne tenkes å være en essensiell årsak til hvorfor dette ikke bør betraktes som en utfordring. Det kan videre underbygges at en innlemmelse av mange organer vil svekke effektiviteten av arbeidet. Et motsigende argument er at man i dette tilfellet ser vekk fra at noen private aktører er mer relevante for arbeidet enn andre.

Dersom de samme lovlige restriksjoner føres ovenfor alle private aktører, tross relevansen, vil en utelukkelse av viktige organers potensiale være tilfellet, da det forekommer lite inkludering av private aktører i avradikalisering prosessen. Det gis et inntrykk om at det forekommer en begrenset evne til å skille mellom aktører, som relevante av den praktiserte prosessen mot radikaliserings prosessen. Det kan videre argumenteres for at manglende evnen skyldes dårlig fleksibilitet i det etablerte systemet (Reason, 1997, s. 213). Det kan videre hevdes at en svak evne til å tilpasse systemet etter behov er en problematikk i funksjonaliseringen av et sterkt samarbeidsforhold gjennom det etablerte systemet (Sklet, 2006, s. 469). Reason (1997) oppdeling av barrierebegrepet til myke og harde barrierer, er et støttende belegg for dette, gjennom at myke barrierer refererer til mennesker og papir, der regler, lover og prosedyrer utgjør det isolerende laget. Mens de harde barrierene sikter til mer fysiske og tekniske handlinger som blir implementert med beskyttende hensikt (Reason, 1997). I denne sammenhengen er det avgjørende at begge barrieretyperne er sammenfattet.

Den andre hovedutfordringen er ikke forankret i selve lovbestemmelsene omkring taushetsbetraktningene, men den eksisterende forståelsen av lovens innhold (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). En svak forståelse er tilfellet hos de utøvende aktører (K 4-1, 4-2). Dette kommer gjennom en uklar forståelse av lovsatte taushetsbestemmelser hos de utøvende aktører i det forebyggende arbeidet (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Dersom denne utfordringen sees i lys av den overnevnte utfordringen om ulike lovreguleringer hos private og offentlige organer, er det verdt å spørre om forskjellige lovlige innskrenkninger er kjernen til utfordringen, eller om et mangelfullt innsyn i lovens innhold er hovedproblemet. Lovlige restriksjoner kan utøves etter skjønn, noe som i sin tur betyr at en vurdering av ulike hensyn bidrar til å danne grunnlaget for beslutningstakingen. Dersom skjønn blir utøvd av forvaltningen er ikke de rettslige rammene avgjørende for vedtakets resultater (Jusleksikon, 2017). For at dette skal være mulig, forekommer det en forutsetning om at den utøvende organ har kjennskap til omgitte rammer og hensyn rundt loven (Jusleksikon, 2017).

En sterk juridisk kompetanse skal ikke være avgjørende for praktisering av offentlig forvaltning. Likevel er en god mestring av relatert lovverk essensielt for et fullkomment forebyggende resultat. Reasons (1997) underbygger dette gjennom hans forskning om administrative kontrollmekanismer for etableringen av et faresikkert system (Reason, 1997, s. 61). Han understreker at eksterne og interne kontrollmekanismer kan dirigeres i styrkingen av det administrative grunnlaget på et barrieresystem. Den eksterne kontrollen er bestående av lover, regler og prosedyrer som skal sikre et handlingsmønster i arbeidet. Interne kontrollmekanismer derimot er styrt av det kunnskapsgrunnlaget som dannes gjennom trening og ekspertise (Reason, 1997, s. 61). Disse to kontrollmekanismer er grunnlaget for den menneskelige håndteringen av et arbeid (Reason, 1997, s. 62), da en god kompetanse er med på å bestyrke de interne kontrollmekanismer i en organisasjon. En redusert kompetanse hos utøvende organer vil medføre til motsatt effekt. Dette bidrar til styrking av inntrykket om at den mangelfulle kompetansebakgrunnen, i forhold til de gjeldende taushetsrestriksjoner, som er tilfellet hos de utøvende frontfigurer, er en risikoforsterkende komponent med klare utfordrende elementer på det etablerte forebyggende systemet (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2).

5.2.2 Trossamfunns forebyggende potensiale

I mitt forskningsmateriale kommer det fram flere utfordrende elementer relatert til muslimske trossamfunnets rolle med den forebyggende praksisen (K 6-1, K 6-2). De utvalgte informantenes tilhørighet til en muslimske trossamfunn, gjør at relevante hindringer i møtet med dette organet blir belyst. To sentrale forhold i relasjon med aktørens egenskaper er grunnlaget for identifiserte utfordringene som skal diskuteres. Den første er aktørens direkte erfaringer med å avverge risikosituasjoner (K 6-1, K 6- 2). Denne erfaringen er dyptgående og direkte i forhold til erfaringer hos andre aktører som er innlemmet i studien. Dette har en innvirkning på aktørens styrke ovenfor kjennskap, identifisering, og de forebyggende metodikk som benyttes for svekkelsen av fenomenet.

Det islamske forbundet beskriver ulike situasjoner der avverging og forebygging av radikaliserings har vært tilfellet opp gjennom årene. Dette utgjør grunnlaget for at det muslimske trossamfunnets sentrale forebyggende mekanismer (K 6-1, K 6-2. Deres evne og troverdighet i ytelsen av religiøs informasjon spiller en viktig rolle for hvordan de har greid å forebygge og avverge risikofylte situasjoner (K 6-1, K 6- 2). Evnen til å videreformidle korrekt religiøs informasjon regnes som forebyggende, da det vil eliminere feilaktig informasjon hos risikopersoner. Dermed vil effekten av utydelige og sterke ideologiske appeller miste sin radikaliserende kraft hos utsatte personer (K 6-1, K 6- 2) (Doosje mfl., 2016, s.2). Videre er det verdt å påpeke at et sterkt religiøst informasjonsgrunnlag vil føre til å stabilisere og styrke den individuelle identitetstilhørigheten (K 6-1), noe som vil redusere den individuelle eksponeringen for ekstremistisk ideologi (Doosje et al., 2016, s. 2)

Denne informasjonen underbygger hvordan en mangelfull inkludering av muslimske trossamfunn er problematisk i praktiseringen av en effektiv forebygging. Det er hovedsakelig tre sentrale forhold som gir en manglende realisering av de religiøse trossamfunns fulle potensialet. Den første utfordringen handler om holdninger knyttet til det muslimske trossamfunn, da en assosiasjon mellom utviklingen av et radikalt tankemønster, og tilhørigheten til et muslimsk miljø, er tilfellet hos utøvende frontpersoner (K 1-1, K1-2). Den andre svakheten kommer som et resultat av et omfattende mistenkeliggjørende inntrykk i forhold til muslimske miljøer, som fører til en feilaktig posisjonering av deres rolle i den forebyggende prosessen. De utsprede risikoassosiasjoner fører oss videre til den tredje utfordringen rundt den svekkende annerkjennelse av aktørens forebyggende mekanismer.

Renns (2008) teori rundt risikopersepsjon gir et forklarende innblikk om hvor de individuelle handlinger stammer fra. Det belyses at individets atferd utspringer hovedsakelig fra persepsjon, snarere enn de faktiske forhold som er definert av forskere og analytikere (Renn, 2008, s. 93). Media er i dette tilfellet en bidragsyter i forsterkningen av de risikoelementer som er forbundet til denne gruppen (K 1-1, K 1-2, K 2-1). Derfor kan det tredje nivået om sosiale- institusjonelle omgivelser, omhandlende institusjonell tillitt, organisatorisk avgrensning og sosial og politisk struktur trekkes opp mot denne utfordringen (Renn, 2008, s. 143). Det forekommer dermed et teoretisk støttende belegg på den innvirkning risikopersepsjon kan ha på den individuelle atferden. I dette tilfellet kan persepsjonen ha hatt en negativ innvirkning på svakheter, identifisert på det formaliserte tverrfaglige samarbeidet som eksisterer (K 1-1, K 1-2, K 2-1, K 2-2, K 6-1, K 6-2).

I datamaterialet kommer det fram et tett samarbeidet mellom de muslimske trossamfunn og politiet, i forbindelse med generelle oppdateringer og situasjoner med høy alvorlighetsgrad. Ellers forekommer det lite samarbeid med kommunale etater i relasjon med det generelle forebyggende arbeidet som gjøres i trossamfunnet (K 5-1, K 6- 1, K 6- 2). Dette skyldes et ønske om å opprettholde kontakt med aktøren, dersom et eksternt intervenserende arbeid er nødvendig. Det tas dermed ingen hensyn til at aktøren kan bidra til endringer på det generelle forebyggende arbeidet, med bakgrunn i deres potensial.

En omfattende forskningsundersøkelse rundt de mest fremtredende utfordringer i arbeidet med avradikalisering og intervensjon, fremmer at mistenkeliggjøringen som forekommer mot muslimske miljøer bidrar til en svekket troverdighet og begrenset åpenhet mellom aktørene, noe som i sin tur resulterer til et dårligere samarbeid (Anne Sophie et al., 2018, s. 6). Videre kan dette underbygges gjennom de ressursmessige begrensninger som muslimske trossamfunn har tilgang til. Denne begrensningen er vanskelig å motarbeide, da holdninger ovenfor muslimske miljøer og trossamfunn er utspredd (K 6- 1, K 6-2).

5.2.3 Media: en ukontrollerbar utfordring

Slik det allerede har blitt belyst gjennom diskusjonen ovenfor, bidrar media til forsterkelsen av de utfordrende elementer som fremlegges. Mediefokusert på radikaliserings, voldelig ekstremisme, samt den negative assosiasjonen til muslimske grupperinger og miljøer, har bidratt til utformingen av forbindelser hos aktualiserende frontpersoner (K 1-1, k 2-2). Dette har gjennom flere forhold visst seg å ha en påvirkende effekt på utfordringer som gjør seg

gjeldende i den implementerte prosessen (K 1-2). Før dette konkretiseres, er det av verdt å påpeke at den bakenforliggende årsaken til at disse utfordringer vokser seg gjeldende, ligger hovedsakelig i medias holdningsskapende rolle (Lukes & British Sociological, 2005, s. 111). Couldry og Curran (2003) fremmer i den forbindelse at medias makt er «symbolsk», i den grad at den sirkulerer rundt evnen til å konstruere den sosiale virkeligheten (Curran & Couldry, 2003, s. 1). Dermed vil en strid mot medias kraft være det samme som striden mot den sosiale realiteten.

I vårt tilfelle har virkeligheten, som er fremskyndt gjennom media, hatt en sentral påvirkning på utviklingen av flere risikoforsterkende utfordringer. Assosiasjonen mellom radikaliseringskonseptet og islamistiske forankrede grupperinger som er blitt fremdyrket gjennom media, bidratt til en sterkt kjennskap til radikale islamistiske grupper ovenfor andre (k 1-1, k 2-2). Videre i materialet blir det belyst at mediefokusert på dette fenomenet, har ført til utviklingen av gjentakende inspirerende elementer, i forhold til risikoindivider som er i ferd med å bli radikalisert (K 1-1). Selv om denne innvirkningen ikke er utfordrende i forhold til det arbeidet som føres, er de problematiske ovenfor eksisterende risikoer forbundet til radikaliseringsfenomenet. Dermed kan det ikke sees vekk fra at den frem styrker en ukontrollerbar variabel, som er av effekt på midler og metoder som må benyttes for at risikoen skal begrenses. I likhet med mange av de overnevnte utfordringer, forutsetter dette et mer fleksibelt system, som kan tilpasses i håndteringen av endrende og uforutsigbare problematikk (Reason, 1997, s. 113).

Det kan ikke sees bort fra at denne utfordringen er forankret i et mer omfattende bilde, som kan trekkes til at den globale informasjonsutvekslingen er mer sammenfattet og rask (Justis- og politidepartementet, 2000, s. 5). Dette resulterer til endringer på relaterte forhold til fenomenet, i regi av en begrenset mulighet til å kontrollere eller forutsi hvordan forhold kan utvikle seg. Dersom man trekker dette til et lavere nivå, er det belyst at det negative og hyppige fokuset på innvandrergupper påvirker tillitsrelasjonen mellom utøvere og risikopersoner (K 1-2, K 2-1, K 6-1, K 6-2). De utøvende frontfigurer er avhengig av å arbeide tett med risikopersoner, noe som i sin tur forsterker viktigheten av et sterkt tillitsforhold. Det påpekes av alle involverte informanter i min studie, at den viktigste forutsetningen for vellykkede resultater i praktiseringen av deres arbeid, er avhengig av gode tillitsrelasjoner til individer som er i kontakt med institusjonelle systemet. Tillitsrelasjoner vil

ikke kun ha en påvirkning på resultatene, men også hvorvidt man er i stand til å komme i kontakt med relevante risikopersoner (K 1-1-K 3-2).

Lite tillit i samhandlingen mellom de involverte individer, virke svekkende i forhold til hvorvidt et individ er villig til å samarbeide med utøverne (Anne Sophie et al., 2018, s. 6). Bull og Rane (2019) kommer inn på dette i deres studie, som omhandler påvirkningen av den offentlige retorikken og de negative stereotyper av unge australske muslimer og marginaliseringsfølelsen (Bull & Rane, 2019, s. 273). I studien fremmes det at økt sosial marginalisering har en betydelig effekt på styrkingen av risikoelementer, forbundet til utviklingen av radikale holdninger og tanker (Bull & Rane, 2019, s. 273). Marginalisering eller sosial ekskludering, kan føre med seg begrensninger av systematisk natur. Dette kan være begrensninger på tilgang til institusjonelle ressurser og privilegier hos en gruppe (Hayes, 2017, s. 155). Samt styrkingen av fremmedgjøring og isolasjon (Hayes, 2017, s. 155) Det kan medføre neurologiske innvirkning på utviklingen av individers regulering av følelser og selvkontroll (Hayes, 2017, s. 155). Dermed vil det overordnede nivået som preges av media og offentlig retorikk ha en innvirkning helt ned på et individuelt utviklingsnivå.

5.2.4 Oppsummering av forskningsspørsmål 2

I dette delkapitlet har jeg redegjort for de tre viktigste utfordringer på makronivå av det etablerte forebyggende systemet. Tabellen nedenfor viser de konkrete utfordringene og de assosierte svakheter knyttet til hver utfordring.

Tabell 5 Oppsummering av utfordringer på makronivå

Utfordringer	Assosierte svakheter
Taushetsplikten	<ul style="list-style-type: none">* <i>Variert lovlig tilbøyelighet, avhengig av den utøvende aktør</i>* <i>En manglende forståelse av lovens innhold hos utøvende frontfigurer</i>
Religiøse aktører	<ul style="list-style-type: none">* <i>Mistenkeliggjørende holdninger fra andre forebyggende aktører</i>* <i>Lite samarbeid mellom muslimske trossamfunn og kommunale institusjoner</i>* <i>Begrenset ressurstilgang</i>

Media	<ul style="list-style-type: none"> * <i>Assosiasjoner forsterkes hos de utøvende frontfigurer</i> * Promoteringen av inspirerende elementer fremskyndes hos risikopersoner * Svekket tillit mellom utøvere og innvandrerungdom
-------	---

5.3 Hvilke endringer kan iverksettes for å styrke systemet i avvergelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme?

5.3.1 Kunnskaps- og kompetansedyrking

En oversikt over risikoforsterkende elementer på ulike nivåer av systemet, gir muligheten for å implementere nødvendige steg for gjenoppbygging av bedre funksjonalitet (Hollnagel, 2008, s. 66). Det er belyst seks utfordringer gjennom forskningsspørsmål en og to med klare gjentakende elementer. I lys av elementene er det belyst tre sentrale endringer som vil bidra til å gjenopprette bedre funksjonalitet på det forebyggende systemet. Kunnskap- og kompetansenivået hos frontfigurer som er tilegnet en forebyggende arbeidsrolle, er det første området som bør styrkes i systemet. Det andre området omhandler styrkingen av det eksisterende tverrfaglige samarbeidsforholdet, og det siste handler om behovet for styrkingen av private aktørers forebyggende potensiale.

Kunnskap og kompetanse er et fokusområde som handlingsplanen i 2014 og 2020 retter oppmerksomheten mot (Justis-og beredskapsdepartementet, 2020). Av den grunn er det utviklet ti tiltak med mål om å styrke kunnskaps og kompetansenivået hos individuelle utøvende aktører. Tiltak nummer to og ti er særlig relevante. Tiltak nummer to innebærer utviklingen av en nasjonal veilednings og ressursfunksjon, og tiltak ti omhandler gjennomføringen av en nasjonal konferanse om forebyggingen av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Disse er utviklet i et forsøk på å styrke den fenomenologiske forståelse og forbedre erfaringsutvekslingen mellom individer som arbeider med avradikalisering og intervensjon (Justis-og beredskapsdepartementet, 2020, s. 15, 18). I denne forbindelsen, er det to risikoforsterkende utfordringer som utgjør en svakhet i realiseringen av god kunnskap og kompetanse hos utøvende individer. Den første er relatert til utøveres assosiasjoner til islamistiske radikale grupper i håndtering av tematikken (K 1-1 – K 2-2). Dette gir et inntrykk av at etablerte tiltak for å styrke den eksisterende kunnskapskompetansen er stiftet på feilaktig assosiasjoner. Jens Rasmussen beskriver at den individuelle forståelsen av et problem ofte er

flekkete, ukorrekt eller begge deler (Reason, 1997, s. 70). Denne risikoforsterkende utfordringen vil svekkes gjennom en revisjon av eksisterende tiltak om lag kunnskap og kompetanse

Ifølge mine informanter, bør utviklingen føres med utgangspunkt i å styrke et nøytralt og faglig kunnskapsgrunnlag om radikaliseringsfenomenet i sin helhet. Svakheten i denne sammenhengen relateres til en manglende evne i å opprettholde fenomenet som aktuell og relevant over tid (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Styrkingen av en faglig og nøytral kunnskapsbakgrunn kan implementeres gjennom iverksettelsen av informerende mekanismer, i form av jevnlig kursing og skolering om tema. Dette er styrkende i forhold til flere av de identifiserte risikoforsterkende utfordringer, og kan realiseres gjennom benyttelsen av læring som en sentral mekanisme i utviklingen av kunnskap- og kompetansenivået. Uformell læring er i denne sammenhengen mest effektiv for utviklingen av et jevnt og nøytralt kunnskapsnivå om radikaliseringskonseptet (Colardyn & Bjornavold, 2004). Denne læringsmetodikken er ofte innebygd i planlagte aktiviteter, som ikke er spesifikt utpekt som læring, men som inneholder viktige kunnskapselementer (Colardyn & Bjornavold, 2004).

Det kan videre trekkes linjer mellom dette argumentet og hovedtanken bak utformingen av sveitserostmodellen, som fremmer at forekomsten av svakheter på et system skyldes feil i organisasjonen (Reason, 1997). Disse feilene som assosieres til hvert lag er skiftende, samt minsker og utvider seg i takt med omgivelsene (Reason, 1997, s. 9). Med utgangspunktet i dette, kan det argumenteres for at utfordringene som er identifisert på det forebyggende systemet, skyldes en manglende evne i å tilpasse seg skiftende omgivelser i og utenfor systemet. I relasjon med radikaliserings tematikken har skiftende omgivelser forekommet gjennom færre terrorangrep, svekkelse av globale terrororganisasjoner som den islamistiske staten, og bedre kjennskap til risikoer og påkjenninger som kan medfølge av fenomenets stedfeste (Doosje et al., 2016). Dette har ført til vanskeligheter med å opprettholde radikaliseringsfenomenet som relevant (K 1-1, K1-2, K 5-1). Derfor er det vesentlig å arbeide med styrkingen av fleksibilitetsforholdet, for å begrense at radikaliseringsfenomenet blir beregnet som sjeldent over tid (Ionescu, Cornescu & Druica, 2012, s. 277). Dette skyldes de fleksible systemers evne til å opprettholde en jevn aktualitet av et fenomen, gjennom en intern og ekstern tilpasning til relaterte trender og endringer (Ionescu et al., 2012, s. 277).

Videre kan utfordringen vedrørende en manglende forståelse av lovens innhold, fremmes som det bakenforliggende forholdet for styrking av kompetanse og kunnskap (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Kompetansedyrking omkring lovfestede betraktninger hos aktører som er innlemmet i det forebyggende arbeidet, minimerer utfordringen (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Det kan likevel ikke sees bort fra at den manglende forståelsen av lovens innhold, skyldes involveringen av flere aktører i samarbeidsforholdet. Dette fører til nødvendigheten av kunnskapsdyrking om lover som er aktuelle for hver aktør, samt lover som er relevante til andre aktører i samarbeidsforholdet. Dette kan sees i lys av Turners forskning på katastrofeårsaker, der han belyser at katastrofer forekommer som et resultat av en lang inkubasjonsperiode og signaler som blir ignorert i forkanten av katastrofens inntreffes (Gherardi, Turner, Pidgeon & Ratzan, 1999, s. 234). Han understreker videre at en hendelse ofte oppstår på grunn av manglende kunnskap et tidspunkt i prosessen (Gherardi et al., 1999, s. 234). Kunnskap er i dette tilfellet, all form for relevant informasjon om et fenomen. Dette støtter forslaget om styrkingen av kompetansen til lovlig kjennskap hos de utøvende frontfigurer med en formalisert, og ikke formalisert forebyggende rolle i systemet. Styrkingen av kompetanse vil ikke eliminere alle beslektede risikoer, men vil bidra til å begrense dens forekomst.

Dermed kan jeg konkluderes med at endringer som er egnet for svekkelsen av risikoer knyttet til utfordringer relatert til gruppeassosiasjoner, gruppefokus og svak kjennskap til lovpålagte betraktninger, kan minimeres gjennom styrking av kunnskaps- og kompetansedyrking. Mekanismer som iverksettes for oppnåelsen av dette bør være kontinuerlige og gjentakende. Likevel er det verdt å påpeke at det må flere støttemekanismer til, for å sikre en bedre utjevning av målgruppen systemet er utformet til å nå, samt utjevningen av utfordringer relatert til lovpålagte taushetsbetraktninger.

5.3.2 Styrkingen av samarbeidsforholdet

Dette fører oss videre til forhold rundt det etablerte tverrfaglige samarbeidet mellom involverte etater. Det er i denne sammenhengen identifiser tre samarbeidsforhold som bør styrkes. Den første er samarbeidsforholdet til sosialtjenesten (NAV) og barnevernet. Et behov for styrkingen av samarbeidsforholdet til sosialtjenesten, er nødvendig for utvidelsen av fokuset til andre gruppesegmenter enn barn og unge (K 1-1 – K 6-2). Dette skyldes i hovedsak aktørenes tilgang til individer over 18 år, noe som gir mulighet til å identifisere

relatert risikopotensialet hos denne gruppen (K 1-1 – K 6-2). Strengt lovlige restriksjoner ovenfor sosialtjenesten og nav skyldes besittelsen av personlige opplysninger (K 1-1 – K 6-2).

Likevel er det verdt å påpeke at et sterkere samarbeid til overnevnte aktørene, ikke nødvendigvis vil bety et mildere forhold til personvern, dersom lover som gir unntak for taushetsbestemmelsene blir benyttet. Det er i hovedsak fem sentrale lover som kan gi unntak for restriksjoner belyst gjennom forankrede taushetsbestemmelser (Gundhus et al., 2008, s. 158). Disse er loven om: 1) anonymisering, 2) samtykke, 3) kommunikasjon av opplysninger som middel til å løse primær for målet, 4) adgang til å gi informasjon til andre offentlige organer og 5) kommunikasjon i kriminalitetsforebyggende øyemed / sterke allmenne hensyn og Informasjonsplikter (Gundhus et al., 2008, s. 158-156). For en fullkommen benyttelse av disse unntakslover er det nødvendig å mestre deres innhold. Dette er ikke et tilfellet hos involverte frontpersoner (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2), likevel er ikke en manglende forståelse av lovens innhold det eneste forholdet, som setter begrensninger for det eksisterende samarbeidsforholdet.

Den organisatoriske kulturen som tradisjonelt har vært knyttet til sosialtjenesten og barnevernet, kan tenkes å være en påvirkende komponent. Den kulturelle dimensjonen er dypt integrert i alle deler av den organisatoriske funksjonen (Alvesson & Alvesson, 2013, s. 1). I datamaterialet mitt kommer det fram at medlemmer i en organisasjon gjennomfører en vurdering på hva som beregnes som mer eller mindre viktig. Av den grunn utgjør dette helheten av den kulturelle organisatoriske praksisen (Alvesson & Alvesson, 2013, s. 1). Holdninger og tanker utøvende organer har er avgjørende for den eksterne organisatoriske virkeligheten (Alvesson & Alvesson, 2013, s. 9). Det er derfor viktig å undersøke hvorvidt interne kulturelle elementer i sosialtjenesten og barnevernet påvirker identifiserte begrensninger i samarbeidet. En forståelse av hvorvidt denne komponenten styrker eksisterende risikoer, vil bidra til å implementere nødvendige steg for gjenetablering av en bedre funksjonalitet på systemet (Hollnagel, 2008, s. 66).

Det andre samarbeidsforholdet som må styrkes er mellom de formaliserte og private aktører. Det bør særlig rettes oppmerksomhet til inkludering av muslimske trossamfunn som sentrale samarbeidsaktører. Bruk av potensielle religiøse aktører innehar, vil være bidragsytende ovenfor den etablerte forebyggende prosessen (K 6-1, K 6-2). Det nasjonale sentret for

forebygging av kriminalitet (ICPC), gjennomførte en omfattende undersøkelse på arbeidet med terroravverging. Et av forholdene som ble belyst var manglende evne i å samarbeide med andre aktører på bakkenivå, og i samfunnet generelt. Samarbeidet kan virke hindrende for en suksessfull gjennomføring av det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og ekstremisme (Anne Sophie et al., 2018). Viktigheten av et godt samarbeidsforhold til muslimske trossamfunn, støtter dermed min overnevnte.

Det siste forholdet som kan korrigeres i relasjon med styrkingen og reformeringen av det eksisterende tverrfaglige samarbeidet, er tilknyttet til lovfestede regler om taushetsbetraktninger. Dette med utgangspunktet i viktigheten av samvariasjonen mellom mennesker, regler, lover og prosedyrer i utformingen av myke barrierer for dannelsen av et isolerende lag mot påkjenninger (Reason, 1997). En oppdatering av eksisterende lover, samt samarbeidsvennlige lovreguleringer, vil være styrkende i begrensningen av radikaliseringsfenomenet (K 1- 1- K 4-2).

5.3.3 Effektiv benyttelse av private aktørers forebyggende potensiale

De overnevnte punkter vil føre til reduksjonen av risikoer knyttet til manglende nytte av private aktørers potensiale til avradikalisering. Likevel er utfordringen rundt en begrenset tilgang på ressurser hos muslimske trossamfunn ikke løst gjennom overnevnte anbefalinger (K 1-1, K 1-2, K 2-1). En bedre finansiering av muslimske trossamfunn, vil bidra til ansettelse av individer og øke arbeidsfokuset med generell forebygging, noe som vil styrke avvergende og forebyggende mekanismer intern. Slik det er belyst tidligere i teksten, kan lovbestemmelsen av 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (Trossamfunnsloven), virke utfordrende dersom bedre finansiering av muslimske trossamfunn er ønskelig (Regjeringen, 2021). Dette fordi loven fastsetter at støtte til trossamfunn skal være beslektet med antall medlemmer organisasjonen har (Regjeringen, 2021).

Dersom mer økonomisk støtte blir viet, til tross for antall medlemmer, kan et spørsmål om likebehandling av alle religioner frembringes, noe som kan fremkalle offentlige reaksjoner. Dette vil virke hemmende i etableringen av bedre finansiering til muslimske trossamfunn. Vell kjent at den lokale handlingen på bakkenivå i stor grad påvirkes av den offentlige retorikken som er tilfellet i samfunnet (Bull & Rane, 2019). Det skal likevel ikke sees bort fra at dette er antakelser som kan motbevise gjennom videre forskning eller aktualiseringen av den overnevnte anbefalingen om bedre finansiering til muslimske trossamfunn. Anbefalingen

om bedre finansiering til muslimske trossamfunn er forankret i aktørens potensiale (K 1-1, K 1-2, K 2-1). Dersom en identifisering av lignende potensiale hos andre private aktører er tilfellet, vil den samme anbefalingen være gjeldende.

5.3.3.1 Oppsummering av forskningsspørsmål 3

Jeg har i dette delkapittelet redegjort for tre endringer som kan implementeres i det forebyggende systemet, med utgangspunktet i utfordringer belyst i forskningsspørsmål en og to. Tabellen nedenfor viser en oppsummering av de viktigste områdene og endringene i det forebyggende systemet.

Tabell 6 Oppsummering av endringer i det forebyggende systemet

Område	Endringer
Kunnskap og kompetansedyrking	<ul style="list-style-type: none"> * <i>Integreringen av kontinuerlig kunnskaps mekanismer</i> * <i>Kompetansedyrking rundt relevante lover</i>
Tverrfaglige samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> * <i>Tettere samarbeid med Nav og barnevernet</i> * <i>Sterkere samarbeid med religiøse aktører</i> * <i>Tilpasning av lovverket relatert til et tverrfaglig samarbeid</i>
Muslimske trossamfunns potensiale til forebygging	<ul style="list-style-type: none"> * <i>Bedre ressurstilgang</i>

6 KONKLUSJON

Problemstillingen for denne avhandlingen har vært: *Hva er de mest fremtredende utfordringer utøvere opplever i arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme, og hvordan kan eventuelle utfordringer kontrolleres?*

Besvarelsen på problemsstillingen har basert seg på data fra ti intervjuer med informanter fra offentlig sektor og private organisasjoner, i tillegg til sekundærdata fra rapporter. Hensikten med oppgaven har vært å få et innsyn på arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. For å besvare oppgavens problemstilling, har jeg tatt utgangspunkt i tre forskningsspørsmål. Det første spørsmålet handler om eksisterende utfordringer på mikronivå, av det etablerte intervensjons systemet mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

Utfordringer tilknyttet de nærmeste forhold til individuelle aktører i prosessen, deles inn i tre hoved forhold. Det første forholdet er koblet til individuelle assosiasjoner på radikaliseringsfenomenet. I datamaterialet kommer det fram at utøvende frontfigurer assosierer større fare til islamistiske radikale grupperinger enn andre grupperinger (K 1-1 – K 2-2). Disse assosiasjonene forekommer gjennom en bedre kjennskap til kjennetegn og bekymringsforhold relatert til islamistiske grupperinger, framfor høyreekstremistiske grupperinger (K 1-1 – K 2-2). Dette tyder på en risikoforsterkende utfordring i form av mangel på det objektive grunnlaget for fare hos individuelle aktører. Denne utfordringen er forankret i medias fokus på islamistiske grupperinger i omtalelsen av radikaliseringsfenomenet (K1-1), samt informasjonen som ligger til grunn for etableringen av det forebyggende systemet (K 1-2) (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014). Det problematiske elementet i denne sammenhengen er systemets manglende evne i å tilpasse seg oppdaterte kunnskaper (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Dette støttes av Renn og Rohmanns (2000) integrerte modell på kontekstuelle nivåer av risikopersepsjon. Det andre utfordrende forholdet som er tilkoblet til individuelle aktører, er integrert i oppfatningen av fenomenets sjeldenhet. I materialet ser vi en gjennomgående tendens til at radikaliseringsfenomenet er svakt og sjeldent (K 1-1, K 1-2, K 5-1). Endringer i utenforliggende forhold som færre terrorangrep, svakere globale terrororganisasjoner og bedre kjennskap til risikoer og påkjenninger som kan medfølge av fenomenets stedfeste, har bidratt til et sterkere inntrykk av radikaliseringsfenomenets sjeldenhet (Doosje et al., 2016). Det forekommer likevel ingen tvil om at utfordringen ikke ligger i eksterne endringer, men i systemets manglende evne i å tilpasse seg omgivelser og ivareta kontinuitet. Dette støttes av innholdet i «*The swiss cheeze modell*».

Den tredje utfordringen skyldes at systemet har utviklet et omfattende fokus på barn og unge i alderen mellom 13-18 år (K 1-1- K 6-2). Systemfokuset på barn og unge fører til en begrenset identifisering av risikopersoner utenfor denne aldersgruppen (K 1-2). Utspringet av denne utfordringen kan trekkes tilbake til tre sentral forhold. Den første skyldes at den norske forebyggingsmodellen på lokalt nivå, fører et selektivt fokus på å forebygge risiko- og sårbarhetsfaktorer hos barn og unge (Bjørge & Horgan, 2009). Det andre forholdet handler om at utøvere grunnet sin kompetanse- og erfaringsbakgrunn til barn og unge, vier mer fokus til denne gruppen (K 1-1, K 5-1, K 2-1, K 2-2, K 3- 1, K 6-2). Dette støttes av Renns andre nivå på den kontekstuelle modellen om risikopersepsjon (Renn, 2008), som viser til effekten

av overordnede overbevisninger på individuelle vurderinger rundt balanseringen av fordeler og risikoer (Renn, 2008) Det tredje forholdet er et svakt informasjonsnettverk mellom involverte aktører i den forebyggende prosessen og Nav (K 2-1- K 5-1). Dette støttes av Anne Sophies (2018) funn om samarbeidsutfordringenes rolle i hindringen av et vellykket avradikaliserings arbeid. Dårlig samarbeid med Nav skyldes en forhåndsbestemt integrert organisering av systemet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020). Dette støttes av «*The Swiss cheese model*», fordi utfordringen er et resultat av det overordnet nivå på systemet (Reason, 1997).

Det andre forskningsspørsmålet omhandler eksisterende utfordringer på makronivå av det etablerte intervenserende systemet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Utfordringene tilknyttet den eksterne institusjonelle sammenhengen mellom involverte aktører, deles også inn i tre hoved forhold. Det første forholdet er relatert til taushetsplikten. To sentrale utfordrende elementer er belyst. Den første er at ulike lovbestemmelser gjelder for forskjellige nøkkelaktører i avradikaliserings prosessen (K 1- 1- K 4-2, K5-1, K 6- 1, K 6- 2). Dette medfører til innskrenking av informasjon som utveksles fra sosialtjenesten og barnevernet gjennom tverrfaglige sammenkomster (K 2-1). Anne Sophies (2018) funn støtter dette, og belyser at et svakt samarbeid med andre organisasjoner er utfordrende for en suksessfull implementering av et forebyggende arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Til tross for dette, forekommer det motsigende paradoksale funn som fremmer at en svekket konfidensialitet kan virke truende ovenfor troverdigheten og tilliten til utøvere (Anne Sophie et al., 2018). Tillit og troverdighet er avgjørende for at det intervenserende arbeid skal lykkes (Fitzgerald, 2016). God mestring av relatert lovverk er allikevel fortsatt essensielt for et fullkomment forebyggende resultat. Dette støttes av Reasons (1997) forskning på administrative kontrollmekanismer for etableringen av et faresikkert system. Videre ligger utfordringen i den svake forståelsen av relevante lovbestemmelser hos utøvere (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2).

Det andre utfordrende forholdet er forankret i muslimske trossamfunns rolle i den forebyggende praksisen. Muslimske trossamfunn har direkte erfaring med å avverge risikosituasjoner (K 6-1, K 6- 2), samt evnen til å videreformidle korrekt religiøs informasjon (K 6-1, K 6- 2). Dette bidrar til elimineringen av feilaktig informasjon hos risikopersoner. Tre forhold fører til en manglende realisering av muslimske trossamfunns forebyggende

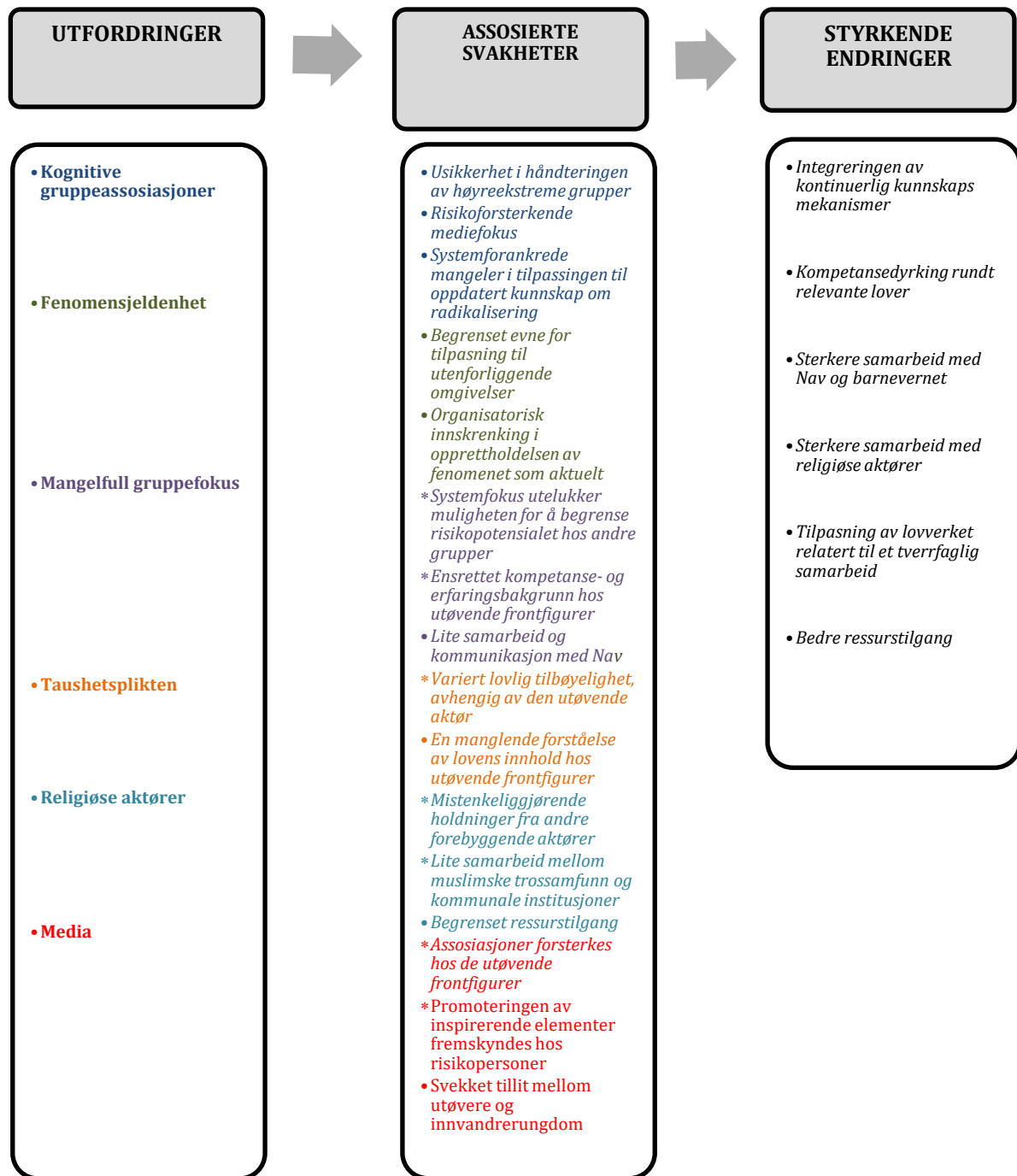
potensiale. Det første forholdet er forekomsten av en assosiasjon mellom utviklingen av et radikalt tankemønster, og tilhørigheten til et muslimsk miljø hos offentlige utøvere (K 1-1, K1-2). Det andre forholdet er et omfattende mistenkeligjørende inntrykk i forhold til muslimske miljøer, som fører til en feilaktig posisjonering av deres rolle i den forebyggende prosessen. Utspredte risikoassosiasjoner fører oss videre til den tredje utfordringen rundt den svekkende annerkjennelsen av aktørens forebyggende mekanismer. Media er en bidragsyter i forsterkelsen av risikoelementene knyttet til muslimske trossamfunn. Dette støttes av Renns (2008) tredje nivå på den integrerte modellen om risikopersepsjon. Samt funn som fastsetter at mistenkeligjøring av muslimske miljøer bidrar til svekket troverdighet og begrenset åpenhet mellom forebyggende aktører, noe som i sin tur resulterer til et dårligere samarbeid (Anne Sophie et al., 2018).

Det tredje utfordrende elementet er mediefokusert på radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette har ført til en utvikling av flere risikoforsterkende utfordringer. Den første utfordringen er forbundet til medias styrking av assosiasjoner mellom radikaliseringskonseptet og islamistiske grupperinger. Dette har bidratt til utviklingen av bedre kjennskap til radikale islamistiske grupper ovenfor andre radikale grupperinger (k 1-1, k 2-2). Den andre utfordringen skyldes utviklingen av gjentakende inspirerende elementer i forhold til risikoindivider som er i ferd med å bli radikalisert (K 1-1). Det tredje er medias negative og hyppige fokus på innvandreregrupper. Dette har påvirket tillitsrelasjonen mellom utøvere og risikopersoner (K 1-2, K 2-1, K 6-1, K 6-2). Bull og Rane (2019) støtter dette gjennom deres funn, som omhandler offentlig retorikk og negative stereotyper av unge australske muslimer.

Studiens siste forskningsspørsmål omhandler endringene som kan iverksettes for å styrke systemet i avvergelsen av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Tre områder kan endres eller styrkes for gjenopprettelsen av en bedre funksjonalitet på det forebyggende systemet: Det første området er kunnskap og kompetanse. Her anbefales det en iverksettelse av informerende mekanismer, gjennom kontinuerlig kursing og skoling. I tillegg til dette, er det nødvendig med kompetansedyrking omkring lovfestede betraktninger hos nøkkelorganene med forebyggende arbeidsroller (K 1-1- K2-2, K 4-1, 4-2). Disse endringer er støttet av Reasons (2000) belegg om skiftende utfordringer. Funn vedrørende fleksible systemers evne til å opprettholde en jevn aktualitet av et fenomen bidrar også til styrkingen av de overnevnte utfordringenes aktualitet (Ionescu et al., 2012), samt Turners forskning på katastrofeårsaker

(Gherardi et al., 1999). Det andre området som kan styrkes er det eksisterende tverrfaglige samarbeidsforholdet. Her er det anbefalt å først styrke samarbeidet med sosialtjenesten (NAV) og barnevernet, så styrke samarbeidet til relevante private aktører, og deretter korrigere lovfestede tiltak til et mer tilpasset innhold ovenfor tverrfaglig samarbeid. Disse anbefalingene er støttet av Reasons (1997) teori om samvariasjonen mellom mennesker, regler, lover og prosedyrer i utformingen av myke barrierer for dannelsen av det isolerende laget. Det tredje området som kan styrkes er private aktørers forebyggende potensiale. Dette forekommer gjennom en bedre finansiering.

Figur 5 Oppsummering av studiens problemsstilling og forskningsspørsmål

6.1 Bidrag og fremtidig forskning

Denne studien har bidratt til forskning på det etablerte arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i Norge. Flere utfordringer med en svekkende effekt på det etablerte systemet er belyst. Studien har dermed bidratt med empirisk kunnskap om eksisterende forhold på ulike nivåer av det forebyggende systemet på lokalt nivå, samt hvordan disse utfordringene kan kontrolleres for styrkingen av systemet. Det har blitt belyst at et sterkere kunnskapsgrunnlag om fenomenet hos offentlige aktører er nødvendig. Mine funn bidrar til forsterkingen av kunnskapsbasen rundt endringer, som kan føres for rustningen av det etablerte forebyggende systemet i møte med framtidige påkjenninger.

Til tross for at intervju og tekst var en meget verdifull kilde til det innsamlede datamaterialet, ville studien vært styrket betydelig dersom intervjuer med sosialtjenesten (NAV), barnevernet og politiets sikkerhetstjeneste (PST) ble gjennomført. For å trekke tydeligere konklusjoner om alle nivåer ved det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, kan studien utvides til å omfatte de overnevnte aktører.

7 LITTERATURLISTE

- Ali, A. M. & Yusof, H. (2011). Quality in Qualitative Studies: The Case of Validity, Reliability and Generalizability. *Issues in social and environmental accounting*, 5 (1), 25-64. 10.22164/isea.v5i1.59
- Alvesson, M. & Alvesson, M. (2013). *Understanding organizational culture* (2 utg.). London: Sage.
- Anne Sophie, P., Cateline, A. & Pablo, M. (2018). Factors Facilitating the Successful Implementation of a Prevention of Violent Radicalization Intervention as Identified by Front-Line Practitioners. *Journal for deradicalization*, 16 (Fall), 1-33.
- Aven, T., Boyesen, M., Njå, O., Olsen, K. H. & Sandve, K. (2004). *Samfunnssikkerhet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bjørgero, T. & Horgan, J. (2009). *Leaving terrorism behind : individual and collective disengagement* (Political violence). London: Routledge.
- Blaikie, N. (2010). *Designing social research : the logic of anticipation* (2 utg.). Cambridge: Polity Press.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Hansen, W. (2012). *Kvalitative metoder : empiri og teoriutvikling* (Kvalitative metoder en grundbog). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bull, M. & Rane, H. (2019). Beyond faith: social marginalisation and the prevention of radicalisation among young Muslim Australians. *Critical studies on terrorism*, 12 (2), 273-297. 10.1080/17539153.2018.1496781
- Colardyn, D. & Bjornavold, J. (2004). Validation of formal, non-formal and informal learning: policy and practices in EU Member States: Trends in Lifelong Learning: improving opportunities for adult learning. *European journal of education*, 39 (1), 69-89.

- Curran, J. & Couldry, N. (2003). *Contesting media power : alternative media in a networked world* (Critical media studies). Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Doosje, B., Moghaddam, F. M., Kruglanski, A. W., de Wolf, A., Mann, L. & Feddes, A. R. (2016). Terrorism, radicalization, and de-radicalization. *Current opinion in psychology*, *11*, 79-84. 10.1016/j.copsyc.2016.06.008
- Duedahl, P. & Hviid Jacobsen, M. (2010). *Introduktion til dokumentanalyse* (bd. vol. 394). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Eid, J. & Johnsen, B. H. (2006). *Operativ psykologi* (2 utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Engen, O. A., Kruke, B. I., Lindøe, P., Olsen, K. H., Olsen, O. E. & Pettersen, K. A. (2016). *Perspektiver på samfunnsikkerhet*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Fitzgerald, N. (2016). Commentary on Anderson et al. (2016): The question is not just whether to incentivize and train practitioners on alcohol screening and brief advice, but how? *Addiction*, *111*(11), 1946-1947. 10.1111/add.13513
- Frey, J. H. & Fontana, A. (1991). The group interview in social research. *The Social science journal (Fort Collins)*, *28*(2), 175-187. 10.1016/0362-3319(91)90003-M
- Gherardi, S., Turner, B. A., Pidgeon, N. E. & Ratzan, S. C. (1999). Man-Made Disasters 20 years later: Critical commentary. *Health, risk & society*, *1*(2), 233-239. 10.1080/13698579908407022
- Gibbs, G. (2018). *Analyzing qualitative data* (2 utg.) Qualitative research kit.
- Gundhus, H. I., Egge, M., Strype, J. & Myhrer, T.-G. (2008). *Modell for forebygging av kriminalitet? : evaluering av Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)*: Politihøgskolen.
- Haugstvedt, H. (2019). Trusting the Mistrusted: Norwegian Social Workers' Strategies in Preventing Radicalization and Violent Extremism.

- Hayes, S. W. (2017). Changing Radicalization to Resilience by Understanding Marginalization. *Peace review (Palo Alto, Calif.)*, 29 (2), 153-159.
10.1080/10402659.2017.1308190
- Heale, R. & Twycross, A. (2015). Validity and reliability in quantitative studies. *Evid Based Nurs*, 18(3), 66-67. 10.1136/eb-2015-102129
- Hilde, L., Lisbeth Gravdal, K. & Elena Albertini, F. (2017). Tillit til velferdstjenester? *Tidsskrift for velferdsforskning*, (3), 191-208. 10.18261/issn.2464-3076-2017-03-02
- Hoffmann, C., Moe, V. & senteret, H. L. (2017). *Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2017 : befolkningsundersøkelse og minoritetsstudie*.
- Hollnagel, E. (2008). Risk + barriers = safety? *Safety science*, 46 (2), 221-229.
10.1016/j.ssci.2007.06.028
- Ionescu, V.-C., Cornescu, V. & Druica, E. (2012). Flexible organization. *Global business and management research*, 4 (3-4), 277.
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2 utg.). Kristiansand: Høyskoleforl.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4 utg.). Oslo: Abstrakt.
- Jusleksikon. (2017, 29. mar. 2017). Skjønn. Hentet 29. mar. 2017 fra <https://jusleksikon.no/wiki/Skj%C3%B8nn>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2014). Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Hentet 06/2014 fra https://www.regjeringen.no/contentassets/6d84d5d6c6df47b38f5e2b989347fc49/handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme_2014.pdf

- Justis- og beredskapsdepartementet. (2020). Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme: Revisjon 2020. Hentet 06/2020 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/a7b49e7bffae4130a8ab9d6c2036596a/handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme-2020-web.pdf>
- Justis- og politidepartementet. (2000). *Et sårbart samfunn- Utfordringer for sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet* . Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/1c557161b3884335b4f9b89bbd32b27e/no/pdfa/nou200020000024000dddpdfa.pdf>
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3 utg.) Interview[s] learning the craft of qualitative research interviewing). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lid, S., Winsvold, M., Sørholt, S., Hanse, S. J., Heierstad, G. & Klausen, J. E. (2016). *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme*: Oslo: By- og regionforskningsinstituttet NIBR.
- Lukes, S. & British Sociological, A. (2005). *Power : a radical view* (2 utg.). London: Red Globe Press.
- Nielsen og Haugstvedt. (2020). Bridging Wicked Problem and Violent Extremism Research- A research agenda for understanding and assessing local capacity to prevent violent extremism. *Center for Research on Extremism*. 2020(1), 1-18.
- Pickard, Victor. (2016). The contradictions of media power. *Information, Communication & Society*, 19(12), 1743-1745.
- Power, M. (2004). *The risk management of everything : Rethinking the politics of uncertainty*. London: Demos.

PST. (2020). Nasjonal trusselvurdering 2020. Hentet fra

https://pst.no/globalassets/artikler/utgivelser/2020/pst_trusselvurdering_2020.pdf

Pursiainen, C. (2017). *The Crisis Management Cycle: Theory and Practice*. London: London: Taylor & Francis Group.

Reason, J. (1997). *Managing the Risks of Organizational Accidents* (1 utg.). Aldershot: Aldershot: Taylor & Francis.

Regjeringen. (2021, 20.02.21). Antall tilskuddstellende medlemmer i tros- og livssynssamfunn i 2020. Hentet 20.02.21 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/tros-og-livssyn/tros-og-livssynssamfunn/innsiktsartikler/antall-tilskuddsberettigede-medlemmer-i-/id631507/>

Reiss, E., Noor, L., Lorenzen, E. & Minotenk. (2018). *Radikalisering : fenomen og forebygging*. Oslo: Minotenk Frekk forl.

Renn, O. (2008). *Risk governance : coping with uncertainty in a complex world* (Earthscan risk in society series). London: Earthscan.

Ropers-Huilman, Becky. (2005). Research in the College Context: Approaches and Methods (review). *Review of Higher Education*, 28(3), 446-447.

RVTS. (2015, 30.04.2015). Utenforskap er ofte fellesnevneren. Hentet 30.04.2015 fra

Sellerberg, A.-M. & Fangen, K. (2011). *Mange ulike metoder*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Silverman, D. (2005). *Doing qualitative research : a practical handbook* (2nd ed. utg.). London: Sage.

Sjöberg, L. & Thedéen, T. *Reflections on Risks and Technology*. London: Springer London.

- Sklet, S. (2006). Safety barriers: Definition, classification, and performance. *Journal of loss prevention in the process industries*, 19 (5), 494-506. 10.1016/j.jlp.2005.12.004
- Spencer, T. (2016). *Risk perception : theories and approaches* Psychology research progress series.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (3 utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. New York: Guilford Press.
- Aase, T. H. & Fossåskaret, E. (2007). *Skapte virkeligheter : kvalitativt orientert metode*. Oslo: Universitetsforl.

8 VEDLEGG

Vedlegg 1

NSD sin vurdering

Prosjektittel

De- radikaliserings og intervensjon: Utøveres oppfatning av utfordringene tilknyttet de-radikaliseringsarbeidet

Referansenummer

607601

Registrert

15.02.2021 av Nor S Alzayegh - nal028@post.uit.no

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi / Ingeniørvitenskap og sikkerhet

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Maria Sydnes , maria.sydnes@uit.no, tlf: 77660363

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Nor Alzayegh , nor972016@outlook.com , tlf: 98035145

Prosjektperiode

01.01.2021 - 29.06.2021

Status

27.04.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

27.04.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 27.04.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TAUSHETSPLIKT

Politipersonell har taushetsplikt. Det er derfor viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltindivider eller avsløre taushetsbelagt informasjon. Vi anbefaler at dere er spesielt oppmerksom på at ikke bare navn, men også identifiserende bakgrunnsopplysninger må utelates, som for eksempel alder, kjønn, tidspunkt, diagnoser og eventuelle spesielle hendelser. Dere må også være forsiktige med å bruke eksempler under intervjuene. Student og informant har et felles ansvar for det ikke kommer frem taushetsbelagte opplysninger under intervjuet. Det kan derfor være hensiktsmessig om studenten avklarer dette med informanten i forkant av intervjuet.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 29.06.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Microsoft Teams er databehandler i prosjektet. NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til

bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2

Samtykkeerklæring for intervju

Om forskningsprosjektet

Tema for forskningsprosjektet er utfordringer tilknyttet det forebyggende arbeidet med radikaliserings og voldelig ekstremisme. Selv om mange offentlige aktører, enten direkte eller indirekte er involvert i arbeidet med av- radikaliserings, er det utøvere som er distribuert det største ansvaret. Derfor har dette prosjektet til formål å undersøke hvorvidt de aktualiserte risikoreducerende barrierene som er etablert i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, byr på utfordringer som kan føre til svakheter eller begrensninger ved prosessens aktualisering.

Kontaktinformasjon

Nor Alzayegh

Mastergradsstudent i samfunnssikkerhet ved UiT Norges arktiske universitet

Telefon: 98035145

Epost: nal028@post.uit.no

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst avslutte intervjuet, og trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg umiddelbart bli anonymisert og slettet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun intervjuer og veileder som vil ha tilgang til personopplysninger. Det er ønskelig å benytte båndopptaker under hvert intervju, dersom dette er greit for respondent, for å sikre at all informasjon oppfattes korrekt. Dette vil i tillegg styrke prosjektets pålitelighet.

Informasjonen fra intervju vil behandles i samsvar med anbefalinger fra Personvernombudet for forskning, og i tråd med UiT Norges arktiske universitet sine retningslinjer for datahåndtering og informasjonssikkerhet. Prosjektet skal etter planen avsluttes 1.juni 2021, og personopplysninger og opptak vil da bli slettet.

Anonymitet

Det vil være ønskelig at organisasjonens navn, samt ansiennitet, kan publiseres. Dersom respondent ønsker det, vil det være anledning til å lese og godkjenne sine opplysninger før publisering. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Kategori 1: Bakgrunns og kompetanseoppklaring

- 1) Hvilken kommunal aktør jobber/ har du jobbet med?
- 2) Hva slags ansvarsområder er forbundet til din stilling?
- 3) Hva slags utdanningsbakgrunn har du?
- 4) Hvilken relevant erfaring har du i forhold til avradikaliserings feltet?

Kategori 2: Fenomenforståelse

- 5) Hvilken gruppe fokuserer dere på?
- 6) Hva er radikaliserings og voldelig ekstremisme etter din forståelse?
- 7) Hva er årsaken til at noen blir radikalisert?
- 8) Hvordan kan arbeidet du gjør virke forebyggende?

Kategori 3: Prosessgjennomføring

- 9) Hva hjelper deg med å identifisere potensielle personer i risikopersonen?
- 10) Hvordan blir vurderingen av om et individ står i fare for å bli radikalisert tatt?
- 11) Hva må til for at du skal bryte inn? Og på hvilken måte gjør du / dere dette?

Kategori 4: Samarbeid og selvstendighet

- 12) Blir en risiko situasjon diskutert mellom deg og dine kollegaer eller overordnede?
Hvilken effekt har disse diskusjonene/ samtalene på ditt arbeid?
- 13) Når er du forpliktet til å rapportere en situasjon videre til overordnede eller eksterne aktører som lokal politiet eller koordineringsgrupper?
 - Har rapporteringen en effekt på tilliten mellom deg som utøver og aktuelle risikopersoner?
- 14) Hvor mye individuell frihet har du i å fatte beslutninger i forhold til en sak?
- 15) Har du opplevd utfordringer i å bygge tillit med risikopersoner på grunn av din offentlige rolle?
 - I så fall hvordan håndterer du dette?
- 16) Hvilken andre utfordring mener du kan ligge til grunn i ditt arbeid med risikopersoner?

Kategori 5: Institusjonelle forhold

- 17) Hvilken aktør er dere mest i samarbeid med? (kommunalt nivå, politi, PST)
- 18) Hvordan er samarbeidet? (formelt vs. uformelt)
- 19) Forekommer det ulemper forbundet med en den mangfoldige kompetansebakgrunn hos involverte aktører på lokalt nivå?
- 20) Hva slags type informasjon er det som utveksles mellom de ulike aktørene? Og hvorfor?
- 21) Hvordan utveksles denne informasjonen?
- 22) Hvem står for utvekslingen av denne informasjonen? Er det dere eller deres overordnede?

Kategori 6: *Eksterne forhold*

- 23) Har det generelle mediebildet som gis av aktuelle fokusgrupper hat en påvirkning på ditt arbeid?
- 24) Forekommer det stigmatisering av relaterte fokusgrupper for ditt arbeid?

Kategori 1: Bakgrunns og kompetanseoppklaring

- 1) Hva slags ansvarsområder er forbundet til din stilling?
- 2) Hva slags utdanningsbakgrunn har du?
- 3) Hvilken relevant erfaring har du i forhold til avradikaliseringens feltet?
- 4) Har du erfaring med personer som kan være sårbare for radikalisering?

Kategori 2: Fenomenforståelse

- 5) Hva er radikalisering og voldelig ekstremisme etter din forståelse?
- 6) Hva er årsaken til at noen blir radikalisert?
- 7) Hvordan kan arbeidet du gjør virke forebyggende?

Kategori 3: Prosessgjennomføring

- 8) Hvordan blir vurderingen av om et individ står i fare for å bli radikalisert tatt?
- 9) Hva må til for at du skal bryte inn? Og på hvilken måte gjør du / dere dette?

Kategori 4: Samarbeid og selvstendighet

- 10) Blir en risiko situasjon diskutert mellom deg og dine kollegaer eller overordnede?
Hvilken effekt har disse diskusjonene/ samtalene på ditt arbeid?
- 11) Når er du forpliktet til å rapportere en situasjon videre til overordnede eller eksterne aktører som lokal politiet eller koordineringsgrupper?
 - Har rapporteringen en effekt på tilliten mellom deg som utøver og aktuelle risikopersoner?
- 12) Hvor mye individuell frihet har du i å fatte beslutninger i forhold til en sak?
- 13) Har du opplevd utfordringer i å bygge tillit med risikopersoner på grunn av din rolle?
 - I så fall hvordan håndterer du dette?
- 14) Hvilken andre utfordring kan relateres til ditt arbeid med risikopersoner?

Kategori 5: *Institusjonelle forhold*

- 15) Hvilken aktør er dere mest i samarbeid med? (kommunalt nivå, politi, PST)
- 16) Hvordan er samarbeidet? (formelt vs. uformelt)
- 17) Forekommer det ulemper forbundet med en mangfoldig kompetansebakgrunn hos involverte aktører på lokalt nivå?
- 18) Hva slags informasjon utveksles mellom dere og andre aktører? Og hvorfor?
- 19) Hvordan utveksles denne informasjonen?
- 20) Hvem står for utvekslingen av denne informasjonen? dere eller deres overordnede?

Kategori 6: *Eksterne forhold*

- 21) Har det generelle mediebildet som er gitt, påvirkning ditt arbeid?
- 22) Forekommer det stigmatisering av relaterte fokusgrupper for ditt arbeid?

Kategori 1: *Bakgrunns og kompetanseoppklaring*

- 1) Hva slags ansvarsområder er forbundet til din stilling?
- 2) Hva slags utdanningsbakgrunn har du?
- 3) Hvilken relevant erfaring har du i forhold til avradikalisering feltet?
- 4) Har du erfaring med personer som kan være sårbare for radikalisering?

Kategori 2: *Fenomenforståelse*

- 5) Hva er radikalisering og voldelig ekstremisme etter din forståelse?
- 6) Hva er årsaken til at noen blir radikalisert?
- 7) Hvordan kan arbeidet du gjør virke forebyggende?

Kategori 3: *Prosessgjennomføring*

- 8) Hvordan blir vurderingen av om et individ står i fare for å bli radikalisert tatt?
- 9) Hva må til for at du skal bryte inn? Og på hvilken måte gjør du / dere dette?
- 10) Hvilken kriminalitetsforebyggende metode er benyttet gjennom ditt arbeid?
- 11) Er disse kriminalitetsforebyggende metodene de samme i håndteringen av annen kriminalitet?
- 12) Hvilket tiltak er relevante i arbeidet med avradikalisering?

Kategori 4: *Samarbeid og selvstendighet*

- 13) Blir en risiko situasjon diskutert mellom deg og dine kollegaer eller overordnede?
Hvilken effekt har disse diskusjonene/ samtalene på ditt arbeid?
- 14) Når er du forpliktet til å rapportere en situasjon videre til overordnede eller eksterne aktører?
 - Har rapporteringen en effekt på tilliten mellom deg som utøver og aktuelle risikopersoner?
- 15) Hvor mye individuell frihet har du i å fatte beslutninger i forhold til en sak?

16) Har du opplevd utfordringer i å bygge tillit med risikopersoner på grunn av din rolle?

- I så fall hvordan håndterer du dette?

17) Hvilken andre utfordring kan relateres til ditt arbeid med risikopersoner?

Kategori 5: *Institusjonelle forhold*

18) Hvilken aktør er dere mest i samarbeid med? (kommunalt nivå, politi, PST)

19) Hvordan er samarbeidet? (formelt vs. uformelt)

20) Forekommer det ulemper forbundet med en mangfoldig kompetansebakgrunn hos involverte aktører på lokalt nivå?

21) Hva slags informasjon utveksles mellom dere og andre aktører? Og hvorfor?

22) Hvordan utveksles denne informasjonen?

23) Hvem står for utvekslingen av denne informasjonen? dere eller deres overordnede?

Kategori 6: *Eksterne forhold*

24) Har det generelle mediebildet som er gitt, påvirkning ditt arbeid?

25) Forekommer det stigmatisering av relaterte fokusgrupper for ditt arbeid?

Kategori 1: Bakgrunns og kompetanseoppklaring

- 1) Hva slags stilling var/ er du tildelt?
- 2) Hva slags ansvarsområder er forbundet til denne stillingen?
- 3) Hva slags utdanningsbakgrunn har du?
- 4) Hvilken relevant erfaring har du i forhold til dette feltet?

Kategori 2: Fenomenforståelse

- 5) Hvilken spesifikk gruppe fokuserer dere på?
- 6) Hva er radikaliserings og voldelig ekstremisme etter din forståelse?
- 7) Hva er årsaken til at noen blir radikalisert?
- 8) Hvordan kan arbeidet du gjør virke forebyggende?

Kategori 3: Prosessgjennomføring

- 9) Hva hjelper deg med å identifisere potensielle personer i risikopersonen?
- 10) Hva må til for at du skal bryte inn? Og på hvilken måte gjør du / dere dette?

Kategori 4: Samarbeid og selvstendighet

- 11) Blir en risiko situasjon diskutert mellom deg og dine kollegaer? Hvilken effekt har disse diskusjonene/ samtalene på ditt arbeid?
- 12) Når er du forpliktet til å rapportere en situasjon videre til eksterne aktører?
- 13) Har du opplevd utfordringer i å bygge tillit med risikopersoner på grunn av ditt samarbeid med det offentlige?
- 14) Hvilken andre utfordring mener du kan ligge til grunn i ditt arbeid med risikopersoner?

Kategori 5: Institusjonelle forhold

- 15) Hvilken aktør er dere mest i samarbeid med? (kommunalt nivå, politi, PST)
- 16) Hvordan er samarbeidet? (formelt vs. uformelt)
- 17) Hva slags utfordringer kommer dere i møte på i regi av et slikt samarbeid og hvordan blir dem håndtert?
- 18) Hva slags type informasjon er det som utveksles mellom de ulike aktørene? Og hvorfor?
- 19) Hvordan utveksles denne informasjonen?
- 20) Hvem står for utvekslingen av denne informasjonen?

Kategori 6: *Eksterne forhold*

- 21) Hva slags påvirkning vil du mene at media og det generelle mediebildet som gis av aktuelle fokusgrupper kan ha på ditt arbeid?
- 22) Har du fått inntrykket av at stigmatisering, har hatt en negativ innvirkning på ditt arbeid?